Milliyet
ÇOCUK
3 Mart 1980 • Sayı: 9 • 15 Lira

Her haffa
Milliyet
ÇİZGİ-ROMAN
dergisi
armağan ediyoruz

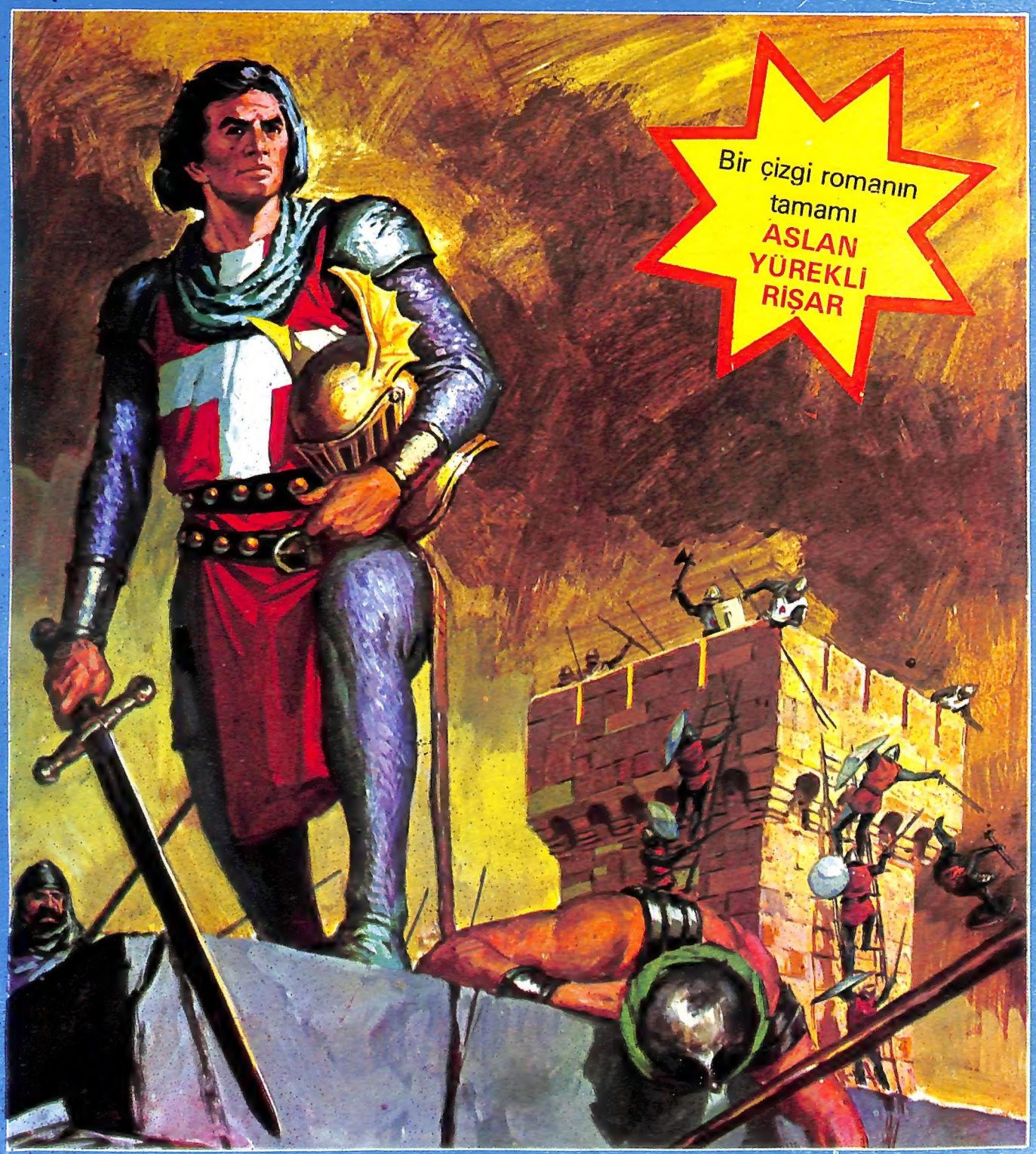

TEMEL REİS

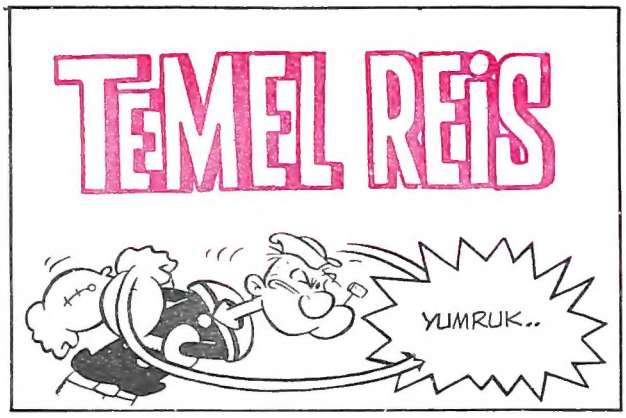
YUMRUK..

SIKINTIN NE ARKADAŞ ?
YUMRUĞUM GARİP BİR BİÇİMDE ACIYOR !
?

BİR AY İÇİNDE KİMSEYE VURMADIM...
?
İŞTE ONUN İÇİN TEMBELLEŞTİN DEMEKTİR...

HEY TANRIM ! TEMEL REİS YUMRUĞUYLA KONUŞUYOR...
?

BUDALA ! KENDİ YUMRUĞUYLA KONUŞTUĞUNA GÖRE SEN DELİSİN !
YUMRUĞUMU MERAK EDİYORUM...

YALNIZCA BUDALA BİR DENİZCİ ŞİŞMAN VE BUDALA BİR YUMRUKLA KONUŞABİLİR ZATEN !
HA! HA!
?
!
?

PAT!

OLDU OBUR ! YUMRUĞUM YALNIZCA DİNLENİYORMUŞ !
?
?
?

OKURUN SESİ

● Yayımladığınız çizgi-roman dergisinden çok yararlanıyorum. Bu dergiyi yayımladığınız için teşekkür ederim.

İBRAHİM PAMAY
(Fatsa)

● Dergimizi severek okuyorum. Sizlere çok teşekkür ederim. "Kaptan ve Çocukları" çizgi romanını yine yayımlar mısınız?

MURAT GEZER
(Uşak)

● Dergimizi ilgi ile okuyorum. Pul köşesini yeniden yayımlamanızı istiyoruz.

MURAT AKAR
Ankara

● Dergimizi zevkle izliyor ve okuyorum. Dergide, "Pembe Panter"in yerine "Temel Reis"i ve "Ayı Yogi"yi lütfen yayınlar mısınız?

TAYFUN AKINCI
(Ankara)

● Dergimizi ilgiyle okuyor ve çok beğeniyorum. Çeşitli posterler yayımlarsanız sevinirim. Ayrıca yeni bir çizgi-roman eki yayımladığınız için teşekkür ederim.

MELTEM GÜLEÇ
(Silifke)

● Dergimizi 1977'den beri ilgiyle okumaktayım. Dergimiz kısa sürede büyük aşama yaptı. Bu nedenle, takdir edilecek bir dergisiniz. Sizden bir ricam olacak. Her hafta yayımlamakta olduğunuz posteri, artık yayımlamıyorsunuz. Bir kez bile olsa, yayımlarsanız beni mutlu edeceksiniz.

MEHTAP KAYAEL
(Isparta)

● Sevgili yapımcılar, dergimizde pul koleksiyonculuğuna yer ayırmanızı dilerim. Pulla ilgili bilgiler verirseniz sevinirim.

ERSAL ÇAKIR (İstanbul)

● Dergimizi çok seviyor ve ilgiyle okuyorum. "Uzay Çocukları" ve "İnce Memed" gibi devamlı hikâyelerin başına daha önce olanları yazar mısınız? Eskisi gibi dergimizde Nasreddin Hoca'nın fıkralarını yazmanızı dilerim.

EVREN KILKIŞ
(Ankara)

bizden size

SEVGİLİ çocuklar, size yeni bir haftada merhaba diyoruz. Gerek Yarışmamıza gerekse Armağanlı Sorularımıza gösterdiğiniz büyük ilgi, biz dergi çalışanlarını çok duygulandırdı. Hepinize teşekkür ederiz. Yarışma sonuçları umduğumuzdan daha fazla zaman alacak. Çünkü binlerce başvurunun değerlendirilmesi gerekiyor. Bu dergi elinize geçtiğinde zarfların açılması işlemi de tamamlanmış olacak. Ondan sonra da ön jürinin çalışması başlayacak. Büyük jürinin değerlendirmesi sonuçlanınca, kazananların adlarını açıklayacağız.

GELELİM Armağanlı Sorularımıza... Çeşitli arkadaşlarınızdan gelen önerileri dikkate alarak, gelecek hafta sonuçları açıklamayacağız ve böylelikle sizlere bir haftalık bir zaman kazandıracağız. Postadaki gecikmeler bizi buna zorladı. Bunun sonucu daha fazla arkadaşımızın doğru yanıtları değerlenmiş olacak. Ayrıca hepinizin seveceğini bildiğimiz bir haberimiz var: Bundan böyle doğru yanıtı veren üç arkadaşınız değil tam on arkadaşınız kitap armağanını kazanacak. Büyük ilginizin süreceğine inanıyoruz.

BU haftaki derginizde size ilk insandan bu yana aydınlanmanın geçirdiği evreleri, bol resimli olarak sunuyoruz. "Yağ Kandilinden Elektriğe" hepinizin ilgisini çekecek. Bundan böyle her hafta "Bilim ve Teknik" sayfamızı sürdürmeyi amaçlıyoruz.

ÖYKÜNÜZÜN adı: "Kirpi Ordusuna Karşı". Bu güzel öyküyü size Nihat Ziyalan yazdı. Severek okuyacaksınız.

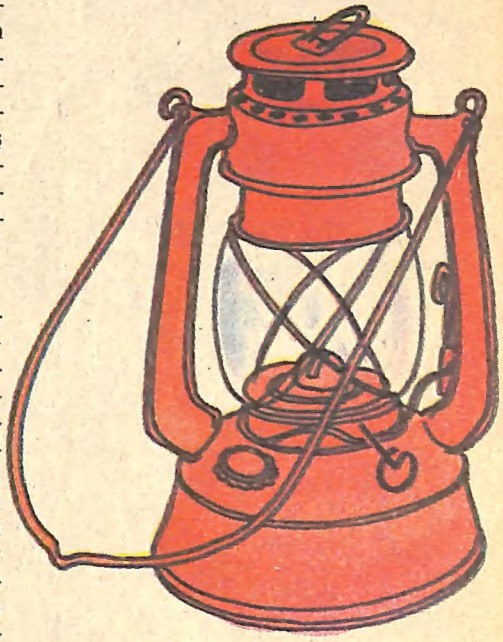

GEÇEN sayımızda sizi uçurtma şenliğine çağırmıştık. Bu hafta uçurtmanın öyküsünü, çeşitli ülkelerdeki uçurtma türlerini okuyacaksınız. Daha sonra da Nuri Ödekan ağabeyiniz size uçurtmanın nasıl yapıldığını anlatacak.

Hepinize esenlikler dileriz sevgili çocuklar.

Milliyet ÇOCUK DERGİSİ

Sahibi: Milliyet Yayınları A.Ş. adına ERCÜMENT KARACAN
Genel Yayın Müdürü: ÜLKÜ TAMER
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: GÜL ÖNET
Teknik Yönetmen: MEHMET İLKORUR

Pazartesi günleri yayımlanır ● 3 Mart 1980 ● 1980 / Sayı 9 ● Sıra No:353

Milliyet Yayın A.Ş. tarafından hazırlanmış, Milliyet Ofset Tesisleri'nde basılmıştır ● *Adres:* Milliyet Çocuk Dergisi, Milliyet Yayınları, Basın Sarayı, Cağaloğlu İstanbul ● *Abone koşulları:* 1 yıl, 680 TL / 6 ay: 340 TL ● Uçakla: 1 yıl: 745 TL / 6 ay: 372.50 TL ● Yabancı ülkeler için ayrıca posta ücreti eklenir ● Türkiye'de satış fiyatı: 15 TL ● Kıbrıs için satış fiyatı: 20 TL.

UZAY ÇOCUKLARI 1980 ÇOCUKYILI

MISTIK

SENDEN DAHA CÖMERTİM.. AL BUNU ÜSTÜ KALSIN..

AHH!

BU ALIŞVERİŞİ ŞEN İSTEDİN AL BAKALIM.

PİYASA BİRDEN CANLANIVERDİ.. AL BAKALIM BU DA BENDEN..

HIRSLI ADAMLARI KENDİLERİNE ÖZGÜ ALIŞVERİŞ TARTIŞMASINDA BIRAKIP GECEKONDUYA BİR GÖZ ATALIM...

ANNE BEN ACIKTIM..

BİRAZ BEKLE YAVRUM. ŞİMDİ REKLAMLARDA YİYECEK BİR ŞEYLER GÖRÜRSÜNÜZ..

AAA! İŞTE REKLAMLAR BAŞLADI..

NE YAPACAĞIZ ŞİMDİ ANNE?

TELEVİZYONU AÇIN BAKALIM.. BELKİ EĞLENCELİ BİR ŞEYLER VARDIR.. SIKINTIMIZ AZALIR BÖYLECE..

SOBİ-LÜP, VICIK YAĞINI KOYUP SOĞANLA KAVURUNUZ.. IMH-IMH! SOBİ-LÜP HAZIRLANIRKEN VICIK YAĞLI EKMEĞİNİZİ YEMEĞİ UNUTMAYINIZ...

BELKİ KARNINIZ TOKTUR AMA, SOBİ-LÜP HERKESİ AÇIKTIRIR..

SOBİ-LÜP ♪ SOBİ-LÜP... ♪ HERKESİ AÇIKTIRIR ♪

SOBİ-LÜP YİYORUM.

BEN DE SOBİ-LÜP YİYORUM..

SOBİ-LÜP SOBİ-LÜP AH SOBİ SOBİ SOBİ-LÜP ♫

ÇOCUK CİKLET GIIIRÇ -MIIIRÇ..

ANNE BARİ CİKLET VER DE AĞZIMIZ BOŞ KALMASIN...

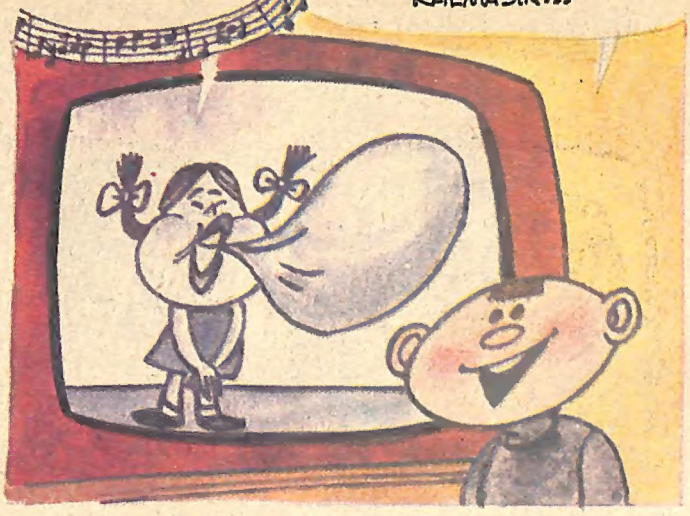

CİKLET YOK YAVRUM. BAK KARDEŞ NE GÜZEL ŞARKI SÖYLÜYOR.

ÇOCUUUUK ÇİKLEEEET ♫ GIRÇ -MIIIRÇ

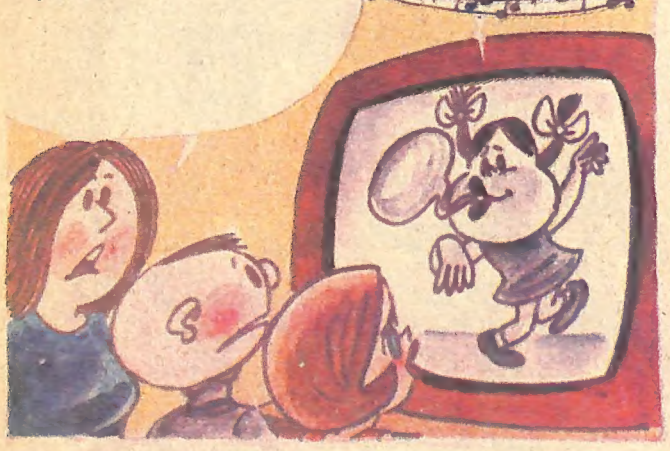

ÇOCUK YILINDA ÇOCUK ÇİKLETLERİ ÇİĞNEYİN, ÇOCUK ÇİKLET DİŞLERİNİZİ TEMİZLER. AĞZINIZDA BİR TEK DİŞ BIRAKMAZ..

AAA! KIZIN DİŞLERİ ÇİKLETİN ÜSTÜNDE KALDI..

REKLAMLARI İZLEDİNİZ. ŞİMDİ ÇOCUK YILINDA ÇOCUKLARLA BİR KONUŞMA SUNUYORUZ..

BU YIL ÇOCUK YILI. SÖYLE BAKALIM KÜÇÜK ÇOCUK YILI İÇİN NE DÜŞÜNÜYORSUN ?

BEN BİRŞEY DÜŞÜNMEDİM. TEVZE.. BÜYÜKLERİMİZ DÜŞÜNMÜŞLER, SAĞ OLSUNLAR... ARALARINDA KUTLUYORLAR..

YAA! DÜŞÜNMEDİN DEMEK.. DÜŞÜNCESİZ ÇOCUK. ÖYLEYSE BEN SANA VE BİZİ İZLEYEN İZLEYİCİLERİMİZE ANLATAYIM..

BU.. EEEEEEE.. YIL.. İİİİİİ... ÇOCUK ÖÖÖÖÖ..... YILI... EEEEEEEEEEEE... UUUUUUU... DÜÜ... EE.. EEEEEEEEEE...

ŞİMDİ SÖYLE BAKALIM KÜÇÜK.. NE ANLADIN BU KONUŞMADAN ?

VALLA TEYZE SEN ALFABEYİ BİRAZ DAHA ÇALIŞ..

SİZ KONUŞMACILAR ÖNEMLİ KONULARDA YALNIZ SESLİ HARFLERİ KULLANIYORSUNUZ. SESSİZ HARFLERİ DE KULLANIRSANIZ BELKİ BİR ŞEYLER ANLARIZ..

EVET SAYIN İZLEYİCİLER ÇOCUK YILI KONUSUNDA ÖNEMLİ BİR KONUŞMA İZLEDİNİZ.. ŞİMDİ...

ANNEEE! BEN ÇOK ACIKTIM...

AAA.. TELEVİZYONDA BİR SÜRÜ YİYECEK REKLAMI İZLEDİN... DAHA DOYMADIN MI YAVRUM ? MİSAFİR KARDEŞLERE AYIP OLUYOR. NE AÇ GÖZLÜ ÇOCUK DİYECEKLER..

ŞU YEMEK HAPLARINDAN BİRER TANE ALIN GÜNLERCE TOK TUTAR.. ÇOK TA BESLEYİCİDİRLER...

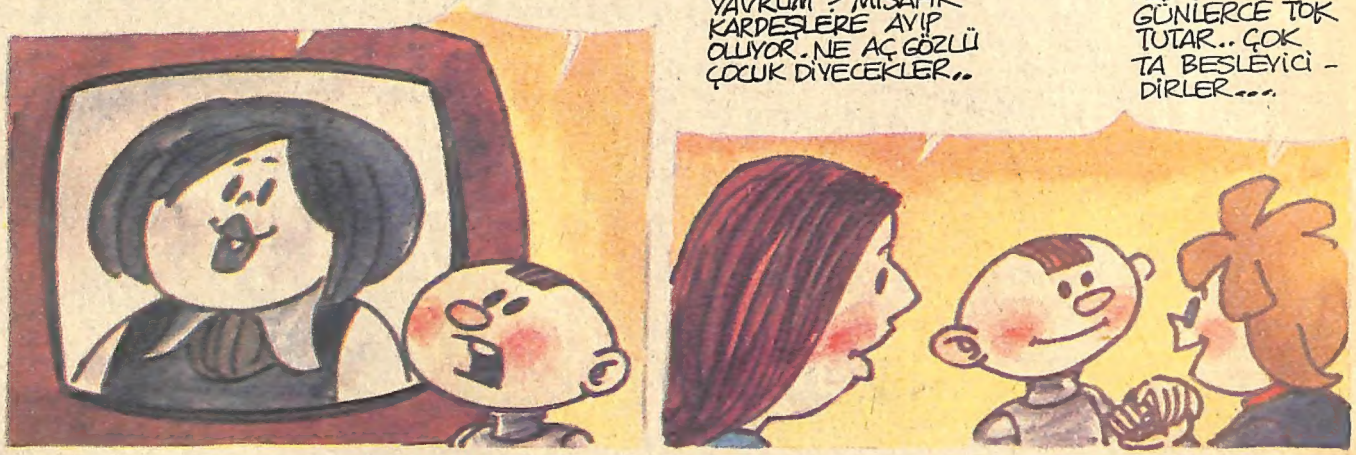

SEN GÖRÜRSÜN PİSBIYIK.. HER ŞEYİ ANLATACAĞIM!

BİRAZDAN ÇENEN DAĞILACAK. ÇENESİZ KALINCA KONUŞAMIYACAKSIN...

BU PATIRTI DA NE ?

DIŞARISI KARANLIK DÖĞÜŞENLERİ TANIYAMADIM...

SESLERİ YABANCI DEĞİL!

IŞIK OLSA ANLARDIK KİM OLDUKLARINI... NE AYIP KOCAMAN ADAMLAR DÖĞÜŞÜYORLAR.

DEVAM EDECEK

ÖYKÜ

KİRPİ ORDUSUNA KARŞI

NİHAT ZİYALAN

HEM patlak gözlüsün, hem hem de köpeğin cücesisin, diyen, Papik'in havlamasına karşı söyleyeceğini söylemişti. "Sen de kendini hayvandan mı sayıyorsun?" diyerek bağlamıştı yergisini.

"Kimden izinlisin sen? Bu bahçe benimdir," dedi Papik. Engin dağları ben yarattım dercesine üstlendi söyledikleri.

Basık burnu, kirpinin oklarıyla buluşunca, geriledi. Karşısındakini şöyle bir tarttı. Burnu da yanıp tutuşuyordu acıdan. Bir koşu gidip aynaya bakıp gelsem mi diye geçirdi içinden. O zaman bu yaratık bahçeye sahiplenir diyerek vazgeçti. Patileriyle savaş pençeleri atarak, toprağı dövmeye başladı.

Koskoca bahçeyi paylaşmamaktan ötürü çıkarılan bu savaşın tam ortasında kalan samur kedi, "Bahçe hepimize yeter, bırakın hayvanlığı", dedi miyavladı. Savaş alanında edilen büyük sözlerin gümleyip gitmesince, samurun miyavlaması da tarihe karışıp gitti. Papik'e doğru seğirtince, onun havlamasına; kirpiye yönelince acımasız oklara toslayan samur, kediliğin onda onu kaçmaktır diyerek zeytin ağacına tırmandı. Bu beklenmedik sinemayı, balkondan seyretmeye başladı.

Papik'in havlaması ne sahibinin ne de çocukların ilgisini çekmişti. Bir tek Bahçivan Ahmet, elindeki hortumu atıp, havlamanın yanına gitti. Tortop olan kirpiyi görünce Papik'i azarladı, geri durmasını bağırdı. Bahçıvanı yandaş bilen Papik, önünde çakılı duran dikenli topa çullanmaya hazırlandı.

Papik'i oradan uzaklaştıramayacağını anlayan Bahçıvan Ahmet, acaba kirpiyi ne yapsam diye düşündü. Yan bahçeye atmalı dedi en iyisi. Boş bulunup eline alınca, acıdan yüzünü buruşturdu. Biraz önce bıraktığı hortumun ucundan boşuboşuna akan suyu görünce, kızgınlığı daha da arttı. Hortuma doğru seğirtirken, etrafına bakındı, tutacak bir şöy görebilir miyim diye.

Bahçıvan Ahmet, Papik'in yemek tenceresinin kapağıyla koşturup geldi, kirpiyi itiştirerek kapağın içine yuvarladı, götürüp yan bahçeye attı. Bu kavga sırasında ezilip, kırılan çiçek var mı diye, bahçeyi şöyle bir gözden geçirdi.

Papik, yatışıp eve yollanmıştı. Belki de olup biteni, gidip sahibine anlatmaya başlamıştı bile.

Gündelik yaşam içinde, neredeyse, Papik'in burnunun güzelliğini bozacak bu olayın kimse ayrımında olmadı. Burnu yanıp tutuşan kahraman Papik ve eli oklanan Bahçıvan Ahmet'den başka.

Günler, kimse farketmeden peşpeşine dizildi; haftası dolmak üzereydi.

Papik'in sahibi, öğle sıcağı kırılıp, gün ikindiyi dönünce dut ağacının altını suladı, masayı gölgeye çekti. Evcek, çay keyfi yapacaklardı. Haftanın yorgunluğunu atmaya hazırlanıyorlardı.

Neredeyse tren düdüğüne benzeyen Papik'in vik viklemesi havayı yırtarcasına ortalığı dolaştı. Aldığı yabancı kokusu gerçek çıktığı için, burnunun keskinliğine bozuldu. Gördükleri karşısında Papik'de şafak atmıştı. Bahçeyi, bahçenin otunu, bahçenin havasını ele geçirmek isteyen dikenden top, gene çık-

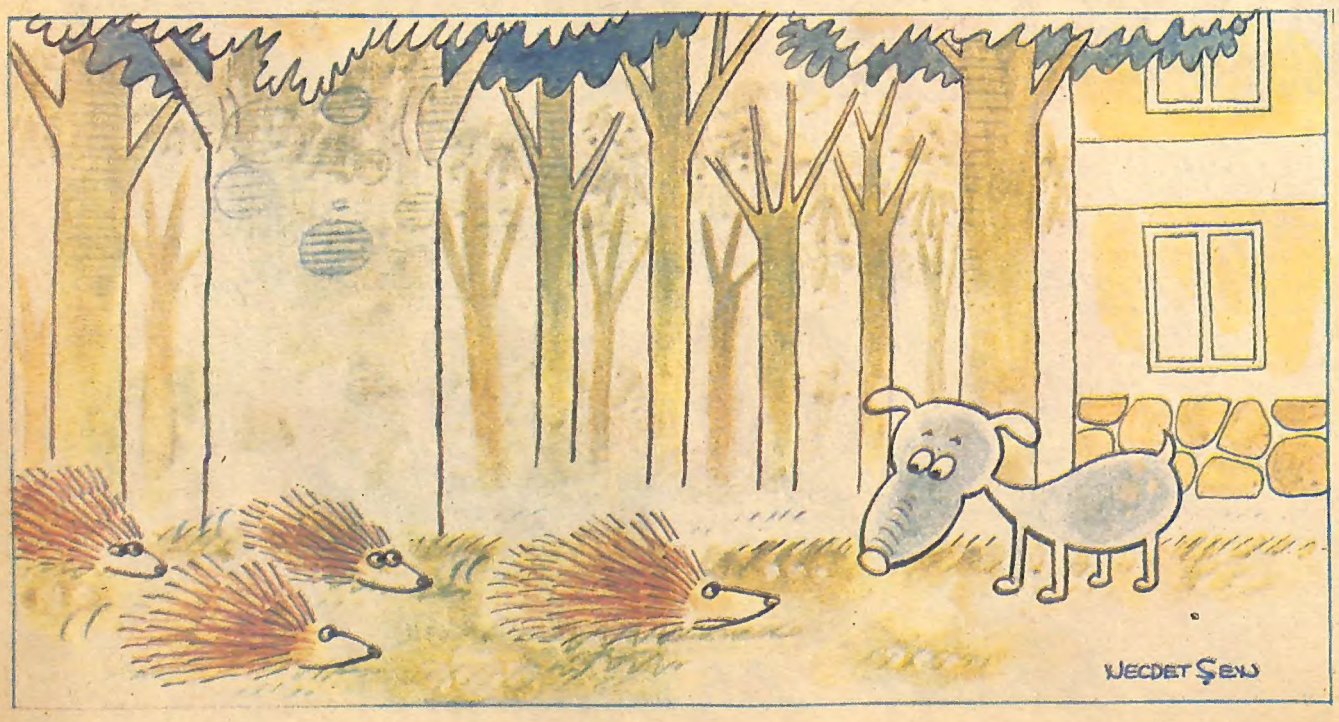

mıştı ortaya. Üstelik ordusunu da sürmüştü savaş alanına. İrili-ufaklı bir manga kirpi, oklarıyla dikilmişti karşısına.

Hemen saldırışa geçti, saldırı havlamaları atarak. Peki burnu burnu ne olacaktı? Aniden durduğu için, bir süre vizztt diye kaydı. Bu okların her biriyle bir kez oklansa... Bunu anımsamak bile dizinin bağını çözmeğe yetmişti. Bunlara ne pençe atmaya, ne de tos vurmaya gelmezdi. "Dağdan gelip, bağdakini kovmak denir buna. Burası benim bahçem, başka kapıya", diyerek, ağzını iyice açtı Papik, ta dipdeki dişleri de görünsün diye.

Okdan duvarın ardına geçip, kendini güvenceye alan kirpilerin sözcüsü, tostopluğundan başını çıkartarak sözüne başladı, "Seni kırmak kızdırmak istemezdik patlak göz, köpekefendi. Biz de bu bahçenin sahibi sayılırız, böbürlenme öyle. Gel dost olalım seninle."

"Dost olsan, oklu olmazdın. Bu yetmiyormuş gibi, şimdi de ordunu sürdün savaşa, takviye aldın."

Diken duvarında her kirpiden bir ses çıkmaya başladı:

"Okluysak hayvan değil miyiz yani?"

"İşgalci değil, barışçıyız."

"Senin burnun anadan doğma mı, yoksa sonradan olma mı?"

"Kes havlamayı."

"Pazarlık yapalım."

"Bırakın da süzgeçe çevireyim şu patlak gözü."

Papik, veryansın edilen bu sözlerden sonra, işlerin iyice kızıştığına inanarak, saldırısını tazeledi; işte burnum benden gitmek üzere diyerek. Bu arada, başıma gelenleri gözüm görmesin diye, gözünü kapamıştı. Tam, diken duvarına çarpmak üzereyken frenleyip, geriye döndü, hızla koşturdu. Yemek tenceresinin kapağını, tutacak yerinden ağzına alıp, yeni silâhı, kalkanıyla saldırıya geçti.

Demindenberi Papik'in havlamasına aldırmayan sahibi, tencere kapafının çıkardığı tangur-tungur sese yetişti. Durumu görünce, gülümseyerek kapağı yerden aldı, kirpileri tek tek yan bahçeye attı. Papik yatışsın diye başını okşadı, "Papikom," dedi sevgiyle: bir de bisküvi verdi, ağzı doluyken havlayamayacağı için.

Yazı, sonbaharı birbirine karıştırıp erken bastıran kış: kirpileri kış uykusuna, Papik'i de sahibinin sıcak kucağına sürükledi.

Bahçe, bahçedeki otlar, bahçenin havası öylece kalmıştı. Kendisine sahip çıkmak için çıkarılan gürültülerden habersiz.

Bahçe yerindeydi, kımıldamadan duruyordu yerinde.

halit kıvanç
SIZLERLE

KAZIN AYAĞI NASIL?

BİR ARKADAŞIN evinde toplanmıştık. Aile ziyareti... Çoluklu, çocuklu... Konuşuyor, söyleşiyoruz. Bir ara evin küçük oğlu yanımıza yaklaştı:

—Demin iki kez duydum. "Kazın ayağı öyle değil" dediniz. Ne demek bu?

—Yani... Bir olayın, bir haberin gerçekte öyle olmadığını anlatmak isteyince kullanılır bu deyim... Sen öyle duymuşsun ama doğrusu başka türlü demek istenir.

—Hımm... Peki, nereden çıkmış bu kazın ayağı?

Sahi ya... Nereden çıkmış? Deyimlerimizin nasıl doğduğu ile ilgili kitapları karıştırdım. İki değişik anlatım buldum. İkisini de ileteyim size... Biri şöyle:

KÖTÜ huylu adam yaşamını hırsızlıkla sürdürüyormuş. Tavuk, hindi, ördek ve kaz hırsızlığıyla... Bir gün gene komşulardan birinin bahçesinden bir çift hindi çalmış. Getirmiş evine... Karısına vermiş, o da pişirmeye başlamış. Her nasılsa bir gören olmuş bu hırsızlığı... Hindisi çalınan komşuya haber vermiş. O da mahallenin muhtarına koşmuş. Öteki komşular da öğrenmişler olayı... Birlikte hırsızın kapısına dayanmışlar. Tabii hırsız inkara başlamış:

—Ne münasebet!.. Ben hiçbir şey çalmadım...

—İçeri girip ocakta ne piştiğini göreceğiz öyleyse...

Kapıyı zorlayıp girmiş mahalleli... Bakmışlar bir şeyler pişiyor:

—Nedir bu pişen?

—Bu sabah ava gittim. Orada vurduğum yaban kazları bu...

—Öyle ise, tüylerini, kafasını ayaklarını göster bakalım!

Hırsız kaçamak yaparken, mahalleli çöp tenekesine el atmış. Çalınma hindilerin ayaklarını bulmuş. Hırsıza göstermişler:

—Utanmaz adam!.. Bunlar ne? Hindi ayağı değil mi?

—Hayır efendim... Bunlar avda vurduğum kazların ayağı...

—Seni yalancı, seni!.. Kazın ayağı böyle olur mu?

—Böyledir, inanın... Bu yaban kazları hep havada uçarlar. Onun için suda yüzen kazlar gibi, parmakları arasında yüzgeçler yoktur.

Tabii hırsızın yalanları geçerli olmamış. "Kazın ayağı öyle değil" diyen mahalleli almış, hırsızı, karakola götürmüş. "Kazın ayağı öyle değil" sözü de, o günden sonra yayılmış yer yana...

★ ★ ★

Bir başka anlatıma göre de, olay Nasreddin Hoca'ya mal ediliyor:

Hoca bir gün Timurlenk'in sarayına kızarmış bir kaz götürürken, yolda canı çekmiş, kazın bir bacağını koparıp yemiş. Timur tek bacaklı kazı görünce şaşırmış. Nedenini sormuş. Hoca:

—Bizim Akşehir'in kazları tek bacaklıdır, demiş ve pencereden uzakta, çeşme başındaki kazları göstermiş. Kazlar da o sırada kafalarını kanatları arasına gömdüklerinden tek ayakları üstünde durmaktaymışlar. Timur durumu anlamış. O da Hoca'ya bir şaka yapmak istemiş. Adamlarına emir verip kazları sopayla kovalatmış. Tabii hayvanlar iki ayakla kaçmaya başlamışlar. Bu durumu gören Timur:

—Hoca Hoca, demiş, sizin kazlar tek ayaklı idi?

—Eee Ulu Hakanım, diye konuşmuş Hoca... O sopaları size de vursalardı... Tövbeler olsun, dört ayaklı bile olup kaçardınız.

Bir söylentiye göre, bu anlatımın değişik biçimlerinden "Kazın ayağı öyle değil" sözü çıkmış... Hangisi doğru? Ya da bir başka kaynak mı var? Yani, kazın öyle mi, yoksa böyle mi? Kazları bir bir tutup bakmalı... Ne dersiniz, çocuklar?

dergimizi 13 liraya almak ister misiniz?

Abone koşulları :
6 aylık : 340 lira
1 yıllık : 680 lira

ABONE OLMANIN YARARLARI:

Dergimiz aboneleri her sayıyı yaklaşık 1300 kuruşa edinmiş olurlar. Ayrıca her sayı hiç aksamadan zarf içinde kendilerine postayla ulaşır.

NASIL ABONE OLACAKSINIZ?

Dergimize abone olmanın iki yolu vardır:

1) Türkiyenin herhangi bir yerindeki İş Bankası şubesine gideceksiniz. Abone ücdetini İş Bankası Cağaloğlu Şubesi 1400 numaralı hesaba yatırmak istediğinizi söyleyecek, ücreti yatırınca bir makbuz alacaksınız.

2) Ya da abone tutarını posta havalesiyle aşağıdaki adrese göndereceksiniz:

Adres: Milliyet Yayınları A.Ş. Basın Sarayı Cağaloğlu-İSTANBUL

BİLGİ VERMENİZ YARARLI OLUR:

Abone tutarını gönderdikten sonra, yukardaki adrese mektupla bilgi vermeniz yararlı olacaktır. Böylece, abone işleminiz çok kısa sürede tamamlanacak ve her hafta derginiz adresinize gönderilecektir.

çocuk klübüne üye olmak için:

1 – 25 TL giriş ödeneği,
2 – 2 adet fotoğraf,
3 – Üyenin adı, soyadı ve anne-baba adları,
4 – Okunaklı bir biçimde yazılmış adres ile Milliyet Gazetesi Satış Servisi Cağaloğlu – İSTANBUL adresine başvurabilirsiniz.

edebiyat sevgisi

SELİM İLERİ

YAZILI EDEBİYAT

GEÇEN hafta yazı'nın tarihinden söz açmıştık. Yazı gelişinceye dek, büyük güçlüklerle savaşıldı. Önce harflerin, abecenin bulunması gerekti. Sonra da kağıdının, nihayet basım olanaklarının... İnsanlar yazıyı bulduktan sonra, düşüncelerini, değerli gördükleri görüşleri, yasalarını, utkularını yazdılar ama; bunları taştan levhalar üzerine kazıyorlardı. Tarihin eskil çağlarında yazıyı çoğaltmak da başlı başına bir sorundu.

Bu yüzden yazılı edebiyat geleneğine yakın ilk yapıtlar, genellikle o çağların insanları için vazgeçilmez kerte önemli metinlerden oluştu. Büyük dinlerin temel kitapları çoğaltılırdı genellikle. Tevrat, İncil ve Kuran gibi.

EDEBİYAT tarihçileri, ilk yazınsal metinler arasında Gılgamış Destanı'yla Hamurabi Yasaları'nı sayıyorlar. İsa'nın doğumundan önce kurulmuş olan Mezopotamya uygarlığı, uygarlıkların saltık gereklerinden sayılan güzelsanatlara da geniş yer vermişti. Güzelsanatların önemli kollarından biri olan edebiyat da bu uygarlıkta başköşelerden birindeydi. Kazılar, Mezopotamya uygarlığı içinde yer alan ülkelerin ayrı birer edebiyat oluşturduklarını belgelemiştir. Sümer'lerde büyük sözlükler bulundu, kazı sonuçlarında; Babil'deyse öğretici, felsefelik boyutlara ulaşmış kitaplara rastlanıyordu.

MISIR uygarlığındaysa, edebiyat, yapıntı ya da kurmaca (fiction) dediğimiz önemli özelliğine biraz daha yaklaşmıştı. Edebiyat, verilerini somut gerçekliklerden; yani yaşamdan, dış dünyadan elde eder. Öte yandan edebiyatçı, bu verileri, kurarak, düşlemi de geliştirerek yeniden biçimlendirir. Buna "yapıntı" adını veriyoruz. Mısırlılar, yalnızca bilimsel yanı ağır basan sözlük çalışmalarıyla, felsefelik konularla uğraşmıyorlardı. Onların ölüm sonrasına ilişkin inançları, bu tür yapıntı geleneğinin oluşmasına da yol açmıştı. Hortlak öyküleri yazıyordu Mısırlılar. Firavunlar çağında pek çok öykü yazılmıştır. Üstelik salt hortlak öyküleri de değil. Yaşamın birçok yanına eğiliyordu Mısırlı edebiyatçı. Hortlak öykülerinin yanı sıra, seviden, dostluktan söz açıyordu. Dahası, ölümün yarattığı üzüntüyü dile getiren bir şiir geleneği de vardı Mısır uygarlığında. Ehramların duvarlarında rastladığımız ağıtlar belgeliyor bunu. Gerek ağıtlarında, gerekse kimi öykülerinde, Mısırlılar dinsel bir hava yaratma eğilimi göstermişlerdir.

Bu ilk yazılı örneklere bakarak bile, bir gerçekliği ayrımsayabiliriz: Her yazı, ille de edebiyatın içinde anılmaz. Tıpkı gazetelerde her gün okuduğumuz çeşit çeşit haberlerin edebiyat sayılamayacağı gibi, eskil uygarlıkların kaleme aldığı her şey de edebiyat değildi. Mısır'ın şiirinden günümüze pek çok örnek kalmıştır. Ama bu örneklerin bir bölüğü etkiliyor bugün bizi. Çağlara, yüzyıllara meydan okuyabilecek duyarlıkta ve dirimsellikte olanlar. Zaman içinde değerini yitirmeyen yapıtları, edebiyatın örnekleri arasında saymak olasıdır bu yüzden...

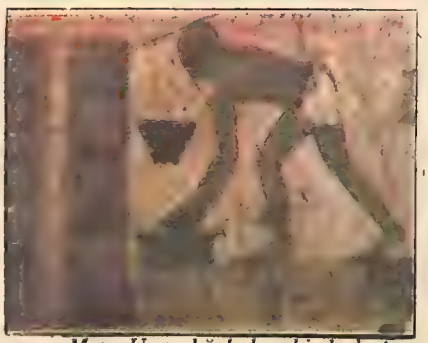

Mısır Uygarlığı'ndan bir kalıntı...

HÂLÂ okuduğumuz, bizi hâlâ etkileyen, bu nedenle de edebiyat tarihçilerinin ilk yazınsal metinler arasında saydığı Gılgamış Destanı, gücünü, duyarlığından ve dirimselliğinden alıyordu hiç kuşkusuz. Haftaya, Gılgamış Destanı'ndan söz açmak istiyorum sizlere. Hepinize umutlu günler dilerim...

BİR SORU BİR YANIT

İzmit'ten Sevgi Işın adlı sayın kardeşimiz şunları yazıyor: "Sayın Milliyet Çocuk Dergisi Yapımcıları; derginizi çok beğeniyor, ilgi ile izliyorum. Edebiyat Sevgisi adlı bölümde Nurullah Ataç hakkında bilgi verirseniz memnun olurum. Teşekkür ederim." Bu arkadaşımızın ince mektubunu yanıtlayalım bu hafta.

Cumhuriyet döneminin en önemli eleştirmenlerinden ve denemecilerinden sayılan Nurullah Ataç, 21 ağustos 1898 tarihinde İstanbul'da doğmuş, 17 mayıs 1957'da Ankara'da ölmüştür. Öğretmenlik görevinden sonra, Cumhurbaşkanlığı Çevirmenliği'ne atanmış, bu görevinden da emekliye ayrılmıştır. Ataç önceleri şiir yazmıştır (1921-22). Daha sonra tiyatro eleştirileriyle tanınmıştır. Ama yazar, asıl büyük başarısını yazınsal eleştiri ve denemeleriyle sağlamıştır. Yeni Türk şiirinin gelişmesinde, edebiyatımızın güncel tartışmalarla boyut kazanmasında bu yazıların olağanüstü bir etkisi olmuştur. Dilin arılaşması uğruna da büyük bir çaba gösteren eleştirmenin başlıca yapıtlarını sıralayalım: "Günlerin Getirdiği", (1946), "Karalama Defteri" (1952), "Sözden Söze" (1952), "Ararken" (1954), "Diyelim" (1954), "Söz Arasında" (1957), "Okuruma Mektuplar" (1958), "Günce" (1960), "Prospero İle Caliban" (1961), "Söyleşiler" (1964). Yazarın tiyatro eleştirmenliğini Metin And "Ataç Tiyatroda" (1963) adlı kitabında irdeledi. Ataç'ı irdeleyen öteki yapıtlar ise şunlar: Asım Bezirci, "Nurullah Ataç" (1968), Mehmet Salihoğlu, "Ataç'la Gelen" (1968). Birçok değerli çevirisi de olan Nurullah Ataç için son değerlendirmeleri, Türk Dili dergisinin 308'inci sayısında bulabilirsiniz.

uçurtmayı yaşatalım

UÇURTMANIN ÖYKÜSÜ

Uçurtma uçurmak daha çok ilkbahar aylarında, sınırlı günler içine sığdırdığımız, kimi zaman hazırlıkları aylar önce başlayan, kimi zaman birkaç günlük yoğun uğraşla sonuca vardığımız bir eğlencemiz. Ama, yaratıcılığımızı, el becerimizi, yakınlarımızla el ve güç birliğimizi ortaya koyabildiğimiz oranda başarılı olabilecek bir eğlence.

Her bahar göklere saldığımız bu hava arasının geçmişini hiç düşündünüz mü? Binlerce yıllık insan yaşamı ve üretimi içinde uçurtmanın yerini, ne zaman, nasıl ortaya çıktığını, hangi amaçlarla kullanıldığını.
Dilerseniz olayı yazılı kaynaklarda bulabildiğimiz oranda ve ilginç öyküleri ile tanıyalım.

ASYA VE UZAKDOĞU'DAKİ UÇURTMA

Uçurtmanın ortaya çıktığı ilk yer ve tarih, İ.Ö. 1000 yılları ÇİN'i olarak bildiriyor. İ.Ö. 2600'lerde ipeğin kullanılmaya başlanması ve günümüzde de uçurtmada temel öğelerden biri olan bambu kamışının ÇİN'de çokça bulunması bu görüşe güç kazandırıyor. Esin kaynağı olarak iki ayrı olay anlatılır. Birincisi bir ÇİN generalinin şapkasının rüzgâr etkisi ile başından uçması, ikincisi ise, bir balıkçı teknesinin yırtılan yelkeninden kopan bir pançanın uzun süre havada sürüklenmesi. Uçurtma ortaya çıktıktan sonra başlıcaları dinsel ve askerî çok çeşitli amaçlarla kullanılmıştır.

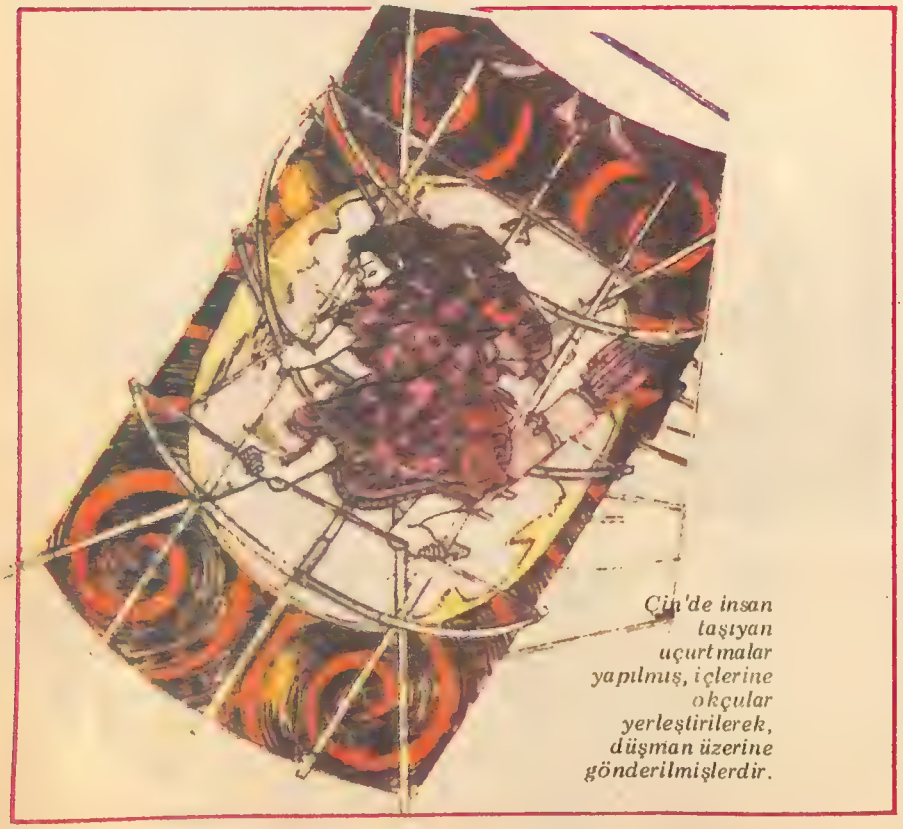

Çin'de insan taşıyan uçurtmalar yapılmış, içlerine okçular yerleştirilerek, düşman üzerine gönderilmişlerdir.

● VİETNAM'da evdeki erkek çocuk sayısı kadar rüzgâr çorabı bambu kamışlara bağlanarak evin çatısından uçurulmuş. İki ucu açık, içi boş bez bir çorabı andıran bu uçurtmalar, sazan balığı biçiminde yapılmışlar, insanın yaşam denizinde yüzüşünü simgelemişler.

● KORE'de her yeni yıl başında aileler oğullarının adlarını ve doğum tarihlerini yazdıkları uçurtmaları uçurup sonra da ipini kesmişler, amaç çocuklarını kötü ruhlardan arındırmak.

● İ.Ö. 200 yıllarında ÇİN'li general HAN HSİN uçurtmayı ilk kez askerî amaçlarla kullanmış. Kuşattığı bir kaleye tünel kazarak girmeyi düşünen general, tünel boyunu ölçebilmek için uçurtmadan yararlanmış.

● Yine bir başka ÇİN'li general, HUAN THENG, ordusu düşman tarafından kuşatıldığında, üzerlerine çeşitli sesler çıkarabilecek düzenler yerleştirilmiş pekçok uçurtmayı gece düşman ordusu üzerine salmış, çıkan seslerden ürken askerler, kuşatmayı kaldırarak kaçmışlar.

● ÇİN'de insan taşıyan uçurtmalar da yapılmış. Bu uçurtmalara okçuların bindirilerek, düşman üzerine uçurulduğu, ya da gözetim amacıyla kullanıldığı çokça görülmüş. Bir başka öyküde ise, akıllı bir hırsızın, bir tapınağın en yüksek yerinde bulunan ejder heykelindeki altın bezemeleri oğlunun yönettiği uçurtma ile yükselerek çaldığı anlatılıyor.

● Insan taşıyan uçurtmanın ılk örneklerinden biri de ünlü samurai MİNAMOTO-NO-TAMETOMO ve oğlunun öyküsü. TAMETOMO ve oğlu HACHİJO adasına sürgün edilmişler, bir süre sonra TAMETOMO bambu kamışlarından yaptığı büyük bir uçurtma ile oğlunu sürgün edildiği adadan uzaklaştırmayı, kurtarmayı başarmış.

● Uçurtmanın kaldırış gücünden yararlanmanın en çarpıcı örneklerinden birini JAPON'lar gerçekleştirmiş. Dev boyutlu uçurtmalara astıkları büyük sepetlerle yapım sırasında yüksek yapılarda, ustalara kiremit ve tuğla gibi yapı malzemeleri iletmişler.

● Pasifik adalarında yaşayanlar, uçurtmadan BALIK avcılığında yararlanmışlar. Adalarında bulunan bazı ağaç yapraklarından yapmışlar uçurtmalarını, kuyruk yerine de oltalarını takmışlar.

AVRUPA VE AMERİKA'DA UÇURTMA

İ.Ö. 105'de ROMA'da ejder biçimi, bezemeli rüzgâr çorapları asker bayrakları olarak kullanılmış, aynı zamanda, okçulara rüzgârın esme yönünü belirtmiş. Avrupa uçurtmayı salt eğlence, savaş ve inançları açısından kullanmamış, havacılık, meteoroloji bilimleri için bir araştırma aygıtı yapmış ondan. Avrupa'da uçurtma kendi gelişimini sürdürürken, 9-10. yüzyıllarda ARAPLAR, 15-16. yüzyıllarda İNGİLİZ, PORTEKİZ, HOLLANDA denizcilerinin Uzakdoğu ticareti ile Avrupalılar doğu uçurtmasını tanımışlar.

Şimdi onları görelim...

HAVA FOTOĞRAFLARI VE METEOROLOJİ

1833'de E.A. ARCHİBALD, rüzgâr hızı ve ısı ölçmeleri için değişik yüksekliklerde uçan bir dizi uçurtma kullanıyor. Aynı ARCHİBALD 1887'de kuyruksuz bir uçurtmaya takılı makina ile ilk hava fotoğrafını çekmeyi başarmış. Bir gazeteci olan WİLLİAM EDDY, meteorolojik olaylar ve hava fotoğrafları çekiminde uçurtmadan yararlanmak istemiş. Bir dizi altıgen uçurtma ile yaptığı ilk deneyler, uçurtma kuyruklarının olumsuz etkisi nedeniyle başarısız kalmış. Bunun üzerine kuyruksuz uçurtma araştırmalarına başlayan EDDY, Uzak Doğu'da eskiden beri bilinen eğrisel yüzeyli MALAYA uçurtması benzeri bir tür geliştirmiş. Gemi omurgasından esinlenerek yapılan bu uçurtma, daha sonra hava fotoğrafları çekiminde ve BLUE HİLL gözlemevinde kullanılmıştır.

NELER KULLANABİLİRİZ?

KAPLAMA MALZEMELERİ

Krep - yağlı kâğıt - gazete kâğıdı - ince, hafif, sıkı dokunmuş kumaş türleri - renkli ya da saydam polietilen (Naylon diye tanıdığımız) torba ya da levhalar. Bu sonuncuların ancak yapışkan bant ile yapıştırılabildiğini unutmayalım.

YAPIŞTIRICILAR

Kola - çeşitli tür kâğıt yapıştırıcıları, deri yapıştırıcıları - yapışkan bantları - marangoz tutkalı. Marangoz tutkalı ile yaptığınız birleştirmelerde ek yerini bir süre sıcak bir yerde ve sıkıştırılmış olarak tutmanızı öneririm.

İSKELET PARÇALARI, ÇITALAR

Kamış - plastik çubuklar - bükülebilen ince teller - hazır uçurtma çıtaları - marangozlardan bulabileceğiniz doğrama, mobilya artığı gürgen, ıhlamur çıtalar, ayrıca çıralı veya beyaz çam çıtalar da kullanabilirsiniz, ancak biraz dayanıksız olurlar. Ahşap çıtalarda düzgün, çatlaksız ve budaksız olanlar yeğlenmeli.

UÇURTMA İPİ

Fazla kalın olmamak koşulu ile her türlü ip kullanabilirsiniz yeter ki dayanıklı olsun. Ancak halburlardan alacağınız naylon çırpı iplerini hem daha uzun hem dayanıklı hem de çok daha hafif olması nedeniyle öğütlerim.

KAYNAKLAR

PELHAM, D. KİTES, Penguin Books, Middlesex, 1976
MOUVİER - J. P. KİTES, Editions Gallimard, Paris, 1974
LLOYD, A. - C.M. - N.T. MAKİNG AND FLYİNG KİTES, Beaver Books, London, 1975

● 17. Yüzyılda Sir İSAAC NEWTON uçurtma ile çok ilgilenmiş. Çocukluğunda geceleri uçurtmasına astığı bir fenerle yolunu aydınlattığı biliniyor.

● 18. Yüzyıl ve sonrasında Avrupa ve Amerika'da uçurtma üzerine çok çeşitli araştırmalar, deneyler yapılıyor. Belirli bir amaca hizmet edebilecek uçurtma teknikleri araştırılıyor. Malzemesi, biçimi, yüzeyleri, taşıyıcı sistemi, dengesi, büyüklüğü sürekli araştırılıyor.
Araştırmaların gelişmesi kullanım olanaklarını da geliştiriyor.

YÜK KALDIRMA VE İNSAN TAŞIMA

O ana kadar genellikle hareketlimi olarak kullanılan uçurtmadan ilk kez 1847'de KEW gözlemevinde sabit bir platform olarak yararlanılmış. Üç noktadan yere bağlı uçurtmaya gözlem araçları çıkarılıp, indirilerek kullanılmış.

BELİRLİ BİR ŞEYİ ÇEKME

Daha önce kayık çekme işinde kullanılmış olan uçurtma, 1826'da GEORGE POCOCK tarafından araba çekmede kullanılmış. Sonuç şaşırtıcı. İki tane kemerli uçurtma, 4-5 yolcu ve saatte 32 KM hızla giden bir araba.

HABERLEŞME

1901'de G. MARCONİ 122 M yükseklikteki bir uçurtmaya bağladığı telsiz alıcısıyla, okyanusta yol alan gemilerle haberleşme olanağı sağlamış. 1885'den 1900'e değin süren çalışmaların amacı, uçan makinanın gerçekleştirilmesine yönelik olmuştur. 1903'ten sonra uçurtma araştırmaları derin bir uykuya dalmış, ancak 1945'lerde yeniden canlanmaya başlamış. Bu canlılığın sürmesi, yeni yaratmalar hepimizin katkısını bekliyor.
Uçurtmanın öyküsünü kısaca izledik. Önümüzdeki haftalarda bazı temel uçurtma türlerinin yapımında yeniden biraraya geleceğiz. 11 Mayıs şenliğine hazırlanmak için, eskiden yaptıklarımızın daha iyisini, daha güzelini, ya da bugüne değin hiç yapmadıklarımızı yapmak ve uçurmak için. Kolları sıvayalım, gerekli malzemeleri sağlayalım. Yeniden buluşalım.

yazan:
NURİ ÖDEKAN

OLİMPİYATLAR

HALİT KIVANÇ anlatıyor

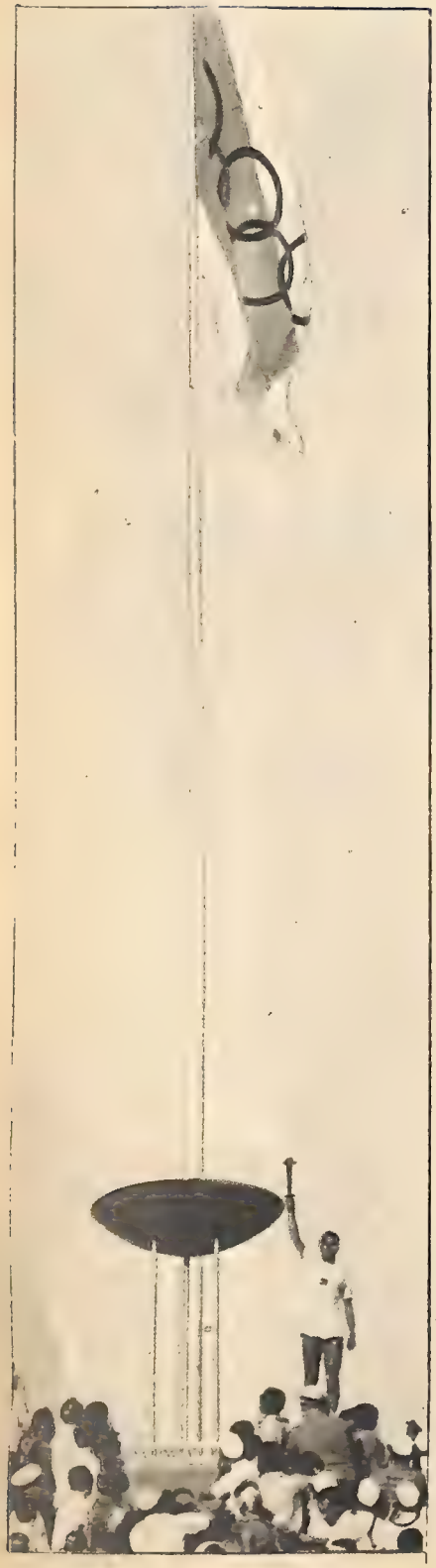

VE OLİMPİYAT BAYRAĞI DOĞUYOR...

I. Dünya Savaşı sona erince Olimpiyatlar sıcak rüzgârını yeniden estirdi. Ve bu rüzgârla bir de Olimpiyat bayrağı dalgalanıyordu artık.. Sporu spor olarak yapan amatörlerin, idealistlerin bayrağıydı bu.. Olimpiyatların Babası Baron de Coubertin bu bayrağı daha 1913 yılında hazırlatmıştır. 1920 Anvers Olimpiyatlarında ise bayrak direğe resmen çekildi. Beş halkalı bayrağın anlatmak istediği, yeryüzündeki tüm insanları kucaklamaktı. Önce beş halka beş kıta olarak düşünülmüştü. Mavi renk Avrupa, sarı Asya, siyah Afrika, yeşil Amerika, Kırmızı Avusturalya demekti. Ancak Baron de Coubertin bayrağı şöyle açıkladı:

"Bayrak, halkalardaki beş renk ve beyaz zeminiyle birlikte altı renge sahiptir. Bu renkler, dünyanın her ülkesini temsil eder. Çünkü bu renklerden en az biri, muhakkak her ülkenin bayrağında vardır."

Anvers Olimpiyatları'nda Olimpiyatların üçlü sloganı da kabul edildi. Latince "Citius-Altius-Fortius" diye üç sözcükle özetlenen bu sloganın anlamı "Daha hızlı, daha yükseğe, daha kuvvetli" demekti.

CEZALANDIRILANLAR ARASINDA BİZ DE VARDIK

Dünya barışını bozdukları gerekçesiyle Almanya ile birlikte savaşa giren ülkeler, bu arada biz de cezalandırılmış, Olimpiyatlara alınmamıştık. Ancak Kurtuluş Savaşımızın gücü sporda da kendimizi kabul ettirmemizi sağladı ve Türkiye yeniden üyeliğe çağrıldı. Olimpiyatların Babası Baron Pierre de Coubertin, Selim Sırrı Tarcan'a gönderdiği mektupta "Bir süre sizden ayrı kalmıştık" diyerek üzüntüsünü açıklamış, sonra yeniden komiteye alınışımızı haber vermişti. Ancak dört yıl sonraki Olimpiyatlarda temsil edilebilecektik.

BAŞARISIZ OYUNLAR

1920 Anvers Olimpiyatları sportif açıdan pek başarılı geçmedi. Bunun en önemli nedeni, geride kalan savaşın insanları yıpratmış olmasıydı. 1912 Olimpiyatları'nda 36 rekor yenilenmişken, 1920'de sadece 19 rekor kırılabilmişti. 29 ülkeden 2600'ü aşkın sporcunun yarıştığı oyunlarda Fin atletleri başarı gösterdiler, en çok madalyayı ise Amerika topladı. İşte Amerikalı atlet Frank Foss, sırıkla atlamada altın madalya kazandıran atlayışını yapıyor.

BEYAZ OLİMPİYATLAR BAŞLIYOR

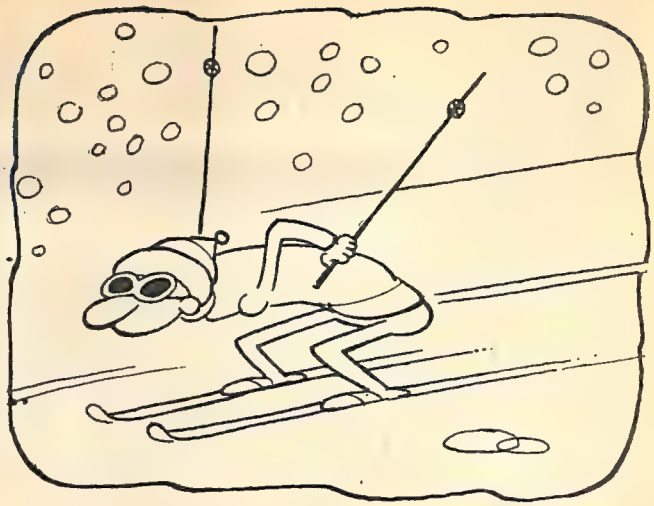

Kış Sporları yirminci yüzyılda hızla yayılırken, Olimpiyat yöneticileri bu ilgiye yabancı kalamadı. İlk olarak 1908'de Londra'da buz üstünde patinaj yarışmaları Olimpiyat programına alındı. 1920'de de Anvers'te buz üstünde hokey oynandı. İlginin artması üzerine, bu oyunların ayrı bir organizasyonla ele alınması fikri doğdu. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (kısa adıyla CIO) 1921'de Paris'teki toplantısında "KIŞ OLİMPİYATLARI" kurulmasını kararlaştırdı. İlk Kış Oyunları 25 Ocak 1924'de Fransa'da Chamonix'de başladı. Bu birinci Kış Olimpiyatları'na 16 ülkeden 300'ü aşkın sporcu katılmış, en çok altın madalyayı Norveç ve Finlandiya toplamıştı.

TÜRK SPORCULARI OLİMPİYATLARDA

1924 Paris Olimpiyatları, bizim için büyük önem taşır. Bu, Türkiye Cumhuriyeti'nin katıldığı ilk Olimpiyat Oyunlarıdır. Ali Sami Yen'in başkanlığındaki Türk kafilesinde 20 futbolcu, 10 atlet, 5 güreşçi, 3 bisikletçi, 2 halterci, 1 eskrimci vardı. Uluslararası alanda tecrübesiz sporcularımız yarışmalarda derece alamadılar. Ama bizim için önemli olan, bu çapta bir spor organizasyonuna katılmaktı. Resim, Türk sporcularını Paris'in Colombes Stadı'ndaki açılış töreninde canlandırıyor.

FUTBOLCULARIMIZIN İKİNCİ SINAVI

1924 Paris Oyunları resmen katıldığımız ilk Olimpiyattı. Bu Olimpiyatta oynayan Milli Futbol Takımımız ise, spor tarihindeki ikinci maçını yapıyordu. 1923'de Romanya maçıyla uluslararası alana çıkan Milli Takımımız, Paris Olimpiyatları'nda Çekoslovakya'nın karşısına düşmüştü. Burada maçtan önce toplu fotoğrafını gördüğünüz Milli futbol takımımız, güçlü Çekoslovak ekibi önünde karşılaşmayı 5 – 2 kaybetti.

PITIRCIK'IN SERÜVENLERİ

Yazan: GOSCINNY-Türkçesi: VİVET KANETTİ-Resimler: SEMPE

TEKLİFSİZ BİR YEMEK

BAY Kocabaş bu akşam eve yemeğe geliyor. Bay Kocabaş babamın patronudur, babamın patronunun karısı olan Bayan Kocabaş'la gelecekler.

Günlerdir evde hep bu yemek konuşuluyor. Annemle babam bu sabah çok sinirliydiler, annem koşturup duruyordu. Babam dün onu arabasıyla pazara götürdü: Sık sık yapmaz bunu. Ben çok memnunum, evde bir yılbaşı havası esiyor, annem yemekleri yetiştiremeyeceğini söyleyince hele.

Okuldan döndüğümde ev bir garipti, her yer süpürülmüş, koltukların kılıfları kaldırılmıştı. Yemek odasına geçtim, masayı uzatmışlardı, üstüne kolalı beyaz örtüyü sermişlerdi, kenarları altın, hemen hemen hiç kullanmadığımız tabakları dizmişlerdi yanyana. Her tabağın önüne bir sürü bardak koymuşlardı, upuzun ve incecik olanları bile. Bu işe çok şaştım çünkü onları büfeden hiç çıkaramazlar. Mutfağa koştum. Annem siyah giysili, beyaz önlüklü bir bayanla konuşuyordu. Annem çok hoştu, saçları da müthişti.

—Anne! diye bağırdım. Sofrada bir tabak eksik!

Annem çığlık atarak döndü:

—Pıtırcık! Böyle bağırmamanı, eve bir yabani gibi girmemeni kaç kez söyledim! Korkuttun beni! Zaten yeterince sinirliyim!

Annemden özür dilerim, gerçekten sinirli görünüyordu. Sonra kendisine, sofrada bir tabak eksik olduğunu söyledim yine.

—Hayır, tabak eksik değil, dedi annem. Git ödevlerini yap ve beni rahat bırak.

—Eksik işte! dedim. Ben varım, babam var, sen varsın, bay Kocabaş'la bayan Kocabaş var: beş etti. Sen dört tabak koymuşsun, sonra yemeğe oturduğumuzda senin, babamın, bay Kocabaş'la ya da bayan Kocabaş'ın tabağı olmazsa mesele çıkacak.

Annem içini çekti, tabureye oturdu, beni kollarımdan tuttu. Tabak sayısının tam olduğunu, benden büyük anlayış beklediğini, böyle yemeklerin çok sıkıcı geçtiğini, bu nedenle herkesle birlikte yemeyeceğimi söyledi. Ben ağlamaya başladım, bu tür yemekleri hiç de sıkıcı bulmadığımı, aksine çok eğleneceğimi sandığımı, herkesle eğlenmeme izin vermezlerse kendimi öldüreceğimi söyledim. Ne yani yalan mı, iyi valla.

Sonra babam girdi içeri.

—Her şey hazır mı? diye sordu.

—Hayır, hazır değil! diye bağırdım. Annem sizinle birlikte eğlenmemi istemiyor. Bu yüzden benim için bir tabak koymamış! Haksızlık bu! Haksızlık bu! Haksızlık!

—Bıktım artık! diye bağırdı annem. Günlerdir bu yemeğe hazırlanıyorum, saçımı süpürge ediyorum. Sofraya ben oturmayacağım! Tamam mı?

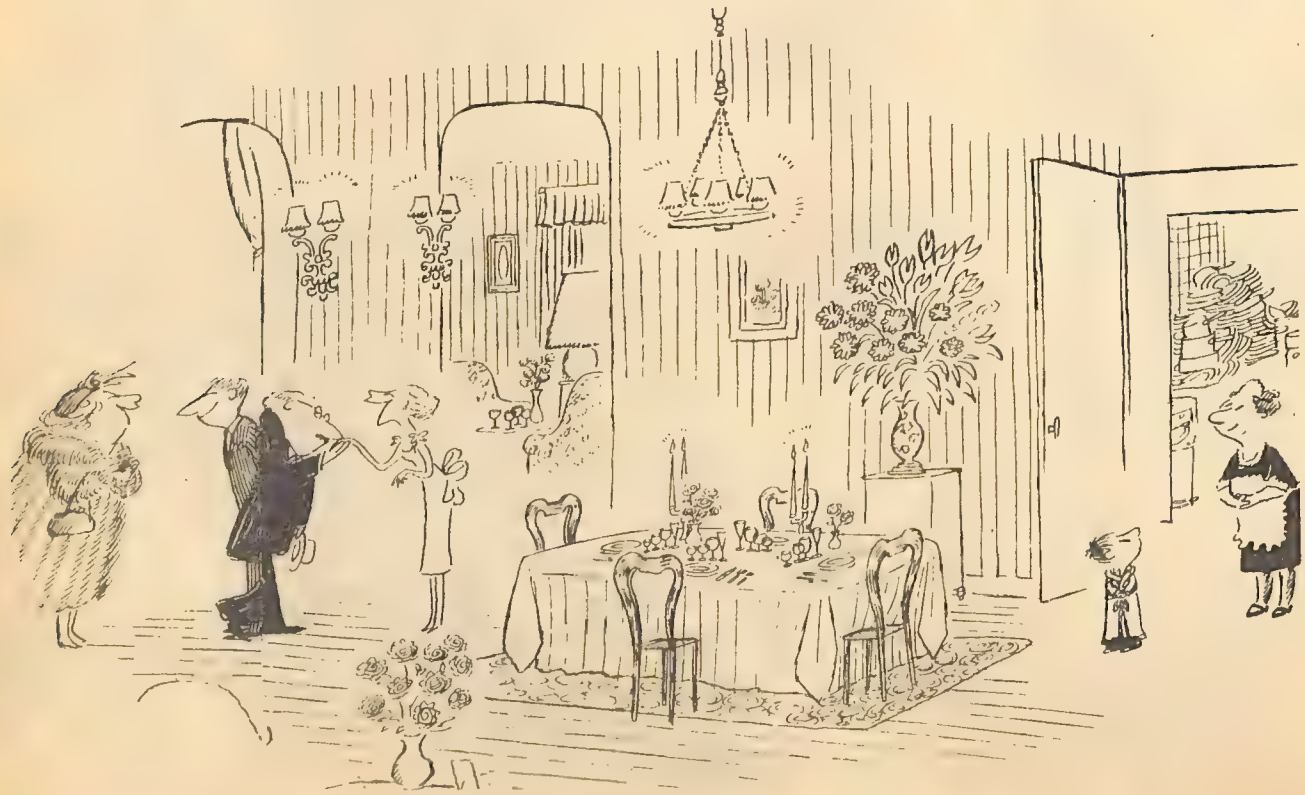

En iyisi bu. Pıtırcık benim yerime otursun! İşte bu kadar! Bıktım artık! Ne haliniz varsa görün!

Annem mutfak kapısını çarparak gitti. Ben o kadar şaşırdım ki ağlamayı kestim. Babam eliyle yüzünü sildi, taburenin boş olmasından yararlanıp üstüne oturdu, sonra beni kolumdan tuttu.

—Aferin Pıtırcık. Aferin, dedi. Anneni üzmeyi başardın.

İstediğin bu muydu?

Ben, hayır, annemi üzmek istemediğimi söyledim. Sadece sofrada herkesle birlikte eğlenmek istiyordum, o kadar. Babam sofranın çok sıkıcı olacağını, eğer mesele çıkarmayıp mutfakta yersem yarın beni sinemaya, sonra hayvanat bahçesine, sonra pasta yemeğe götüreceğini ve bana bir sürpriz yapacağını söyledi.

—Sürpriz, köşedeki mağazadaki küçük mavi otomobil mi? diye sordum.

Babam evet dedi, o zaman peki dedim, çünkü sürprizlere ve annemle babamın söylediklerini yapmaya bayılırım. Babam annemi aramaya gitti, sonra onunla birlikte mutfağa döndü, her şeyin halolduğunu ve büyük bir çocuk olduğumu söyledi. Annem büyük bir çocuk olduğumdan kuşku duymadığını belirtti ve beni öptü. Babam mezeleri görmek istedi. Beyaz önlüklü, siyah giysili kadın buzdolabından mayonezli müthiş bir ıstakoz çıkardı. Yeğenimin düğünündeki gibi. Sonra hasta olmuştum hani. Ben bir parça ıstakoz istediğimi söyledim, kadın ıstakozu hemen buzdolabına koydu, bu yemeğin küçük çocuklara göre olmadığını söyledi. Babam güldü, artarsa, ıstakozu sabaha, sütlü kahvemle birlikte yiyebileceğimi, ama yine de buna çok güvenmememi söyledi. Bana mutfakta yemek yedirdiler. Zeytin, küçük sıcak sosisler, bir parça börek ve biraz meyve salatası koydular önüme. Fena değildi.

—Şimdi doğru yatağa, dedi annem. Temiz sarı pijamanı giy. Henüz erken, yatakta biraz okuyabilirsin. Bay ve bayan Kocabaş geldiklerinde, seni gelip alacağım. Onlara bir merhaba dersin.

—Şey... Bu çok mu gerekli şekerim? diye sordu babam.

—Tabiî, dedi annem. Daha önce kararlaştırmamış mıydık?

—Pıtırcık'ın pot kırmasından korkuyorum da... dedi babam.

—Pıtırcık koca bir çocuk, pot kırmaz, dedi annem.

—Pıtırcık. Bu yemek baban için çok önemli. Terbiyeli ol, iyi akşamlar de, sadece soru sorduklarında konuş ve sakın pot kırma emi oğlum, dedi babam. Söz mü?

Ben söz verdim, babamın bu kadar endişeli olması garip doğrusu. Sonra yatmaya gittim. Odamdan, kapının çalındığını, bağrıştıklarını duydum, sonra annem beni almaya geldi.

—Anneannenin doğum gününde armağan ettiği sabahlığı giy ve gel, dedi annem.

Hoş bir kovboy serüveni okuyordum, gitmek istemediğimi söyledim ama annem kocaman gözlerle baktı yüzüme, dalga geçmenin sırası olmadığını hemen anladım.

Salonda bay ve bayan Kocabaş, beni görünce çığlıklar atmaya koyuldular.

—Pıtırcık sizi mutlaka görmek istedi. Bağışlayın ama bu sevinci ondan esirgemek istemedim, dedi annem.

●

Bay ve bayan Kocabaş yine çığlıklar attılar, ben elimi uzattım, "İyi akşamlar" dedim, bayan Kocabaş anneme, kızamık geçirip geçirmediğimi, bay Kocabaş bu koca oğlanın derslerini iyi çalışıp çalışmadığını sordu. Ben çok dikkatli davranıyordum, babamın gözü bendeydi çünkü. Sonra, büyükler konuşurken bir iskemleye iliştim.

günaydın
tomris uyar

GECE PAZARLARI

ÇARŞILAR yerli yerinde durduklarından, üstleri kapalı olur, bilirsiniz. Büyük kentlerimizin yüzyıllık çarşıları bu yüzden birer anıt niteliği taşırlar. Oysa pazarlar, bir gecede kurulur, bir gün sürer. Gezginci satıcılar, değişik semtlerin pazarlarını ayrı ayrı günlerde kurmaya özen gösterirler, böylelikle pazar dolaşmayı sevenlere ayak uydurarak hafta süresince tezgâhlarını ya da çadırlarını onların yakınlarına taşıyabilirler.

Neler satılmaz ki bu bir günlük şenlikte? Paltodan, pantolondan, kaçak perdelik tüllerden, yatak takımları ve cam eşyadan, saksı çiçeklerine -özellikle fesleğen, küpe, karanfil gibi cam kenarında yetişen çiçeklere, mangallara, çamaşır iplerine, plâstik oyuncaklara, kısaca iğneden ipliğe kadar aklınıza ne gelirse... Dükkânlarda satılan mallardan çok daha ucuzdur bunlar, hele sebzelerle meyveler, daha tazedir, daha çeşitlidir pazarlarda.

"Çay şekeri çay!" diye bağıran bir ses duyarsanız, bilin ki karpuz tezgâhının yakınındasınız. "Bademe bak, bademe!" diye bağıran, hıyar satıcısıdır. "Bal ye!" diyen, dut satıyordur, "Bal akıyor!" diyense incir. Mandalinalar, "şerbet"e, domatesler "kaldırım taşı"na, nar, "deve dişi"ne benzetilir. Bazan bir türkü duyarsınız! "Dalları bastı!" İşte, kirazcı karşınızdadır. "Çiçeği burnunda, çamuru karnında!" mı diyor, biri mutlaka kabak satıyordur.

Bütün gün ellenip hırpalanmış sebzelerle meyveler akşam pazarında daha ucuza satıldığından, dar gelirli aileler akşam pazarına düşkün olur. Yıllardır dostluk ettikleri esnafın yardımıyla, çürüklerin, vurukların arasından sağlam kalanları seçmeye çalışırlar.

Bana sorarsanız, pazarların en güzel saati, kuruluş geceleridir. Hele bahar aylarında, pazardan yükselen yeşillik kokuları, denizden esen rüzgâra karışır bazan, yeni patlayan tomurcukların iç bayıltıcı kokusuna karışır.

Çadırlarını kuran pazarcılar, kalın kaputlarına sarınıp hasırların üstüne kıvrılırlar. Tek tük lüks lâmbaları, kömür ateşleri gözünüzü alır.

Mallarını tezgâhlarına özenle yerleştiren satıcılar, birbirlerinden yakarlar cigaralarını, "Mostralık"ları, yani en alımlı domateslerini, en yeşil göstermelik eriklerini tezgâhın önüne dizerler. Radyodaki türkülere kulak verirler bu arada.

Geceleyin pazara uğradınız mı, sizi de kendilerinden biri gibi karşılarlar pazarcılar. Gün, başlamamıştır daha. Panayır, hazırlık dönemindedir. Size de müşteri gözüyle bakamazlar o yüzden. Bir yeşil salata istediniz mi, turpunu, havucunu yeşil soğanını, teresini kendiliklerinden geçiriverirler ipe. Fazladan da bir maydanoz.

mehmet'in belediye dosyası

atila alpöge • devrim alpöge

KATILIM

"Katılım". Bu sözcük de nereden çıktı, diye mi düşünüyorsunuz? Katılım katılmaktan geliyor. Katılmak'ın ise birkaç anlamı var. Hani gülmekten katılmak gibi... Bir de ortak olmak, paydaş olmak, payı olmak gibi anlamları var. Konumuz, böylesine bir katılım. Belediyecilikteki katılımın ne olduğunu anlamak için aşağıdaki iki örneği okuyalım.

a

Beş, altı kişilik bir arkadaş topluluğunuz var. Hep birlikte oynuyorsunuz. Ama ne oynayacağınıza, ne zaman oynayacağınıza, nasıl oynayacağınıza, hep bir arkadaşınız karar veriyor. Hem de size hiç danışmadın, sizin görüşünüzü hiç sormadan...

b

Beş, altı kişilik arkadaş topluluğunuz var. Hiç ayrılmıyorsunuz, hep birlikte oynuyor ve eğleniyorsunuz. Kendi aranızda konuşup tartışıyor ve ne oynayacağınıza birlikte karar veriyorsunuz. Bir yere gidilecekse, gene birlikte kararlaştırıyorsunuz. Konuşup, tartışarak...

İşte size iki durum. İki davranış biçimi. "A" durumunda kararları bir kişi veriyor. Onun dediği oluyor. Onun keyfince oluyor. Sizin keyfinizi kimse sormuyor. "B" durumunda ise, birlikte karar veriyorsunuz. Kararı paylaşıyorsunuz. Ortak davranıyorsunuz. Karara ve yapılacak işlere hepiniz katılmış oluyorsunuz. İşte katılım bu.

Geçen yazılarda gördük. Belediyecilik demek, halkın kendi günlük işlerini kendinin yürütmesi demek. Belediye başkanını bu nedenle seçiyor halk... Günlük işlere kendi adına baksın diye. Belediye Meclisi de aynı nedenle seçiliyor. Demek ki, belediyecilikte katılım çok önemli.

Bir belediye başkanı katılıma hiç önem vermese, aklına geleni yapsa... Kimseye danışmasa, kimsenin düşüncesini almasa... Halk ne istiyor, nasıl istiyor; bu gereksinimlere kulak vermese... Adama deli derler. Halk ilk seçimde onu oylarıyla başkanlıktan düşürür. Belediyecilik nasıl olur?

Başkanlar, zaman zaman halk toplantıları düzenlerler. Bunlarda önemli konuları halka duyururlar, düşüncelerini sorarlar. Özellikle kentte yapılacak büyük işler için böyle bir danışma iyi olur. Çünkü yapılan her iş, başka bir işin yapılması demektir. Yapılacak işler arasından en yararlısını seçmek gerekir. Belediyenin parası sınırsız değil ki! Her şeye yetişemez ki! Bu nedenle bir işi yapabilmek için, başka işleri erteleyecek ya da yapmayacak. Bazı işlere öncelik tanıyacak. İşte bu öncelik tanımada, katılımın çok önemli yeri var.

Günlük işlerin yürütülmesinde de... Sokakları halk pisletse, inadına yapar gibi çöpünü atsa sokağa ve belediye temizlemeye kalksa... Bunun sonu gelir mi? Oysa belediye halka gidip, sokağı temiz tutmada halkın katılımını sağlasa, sokaklar tertemiz olur.

Katılım belediyeyi rahatlatır. Halka da olup biteni bilme olanağı verir; halkın gerçek düşüncesini iletmesini sağlar. Kentte daha sağlıklı ve halk yararına kararlar alınmasına yarar.

MEHMET ANLATIYOR

Meğer bizim kentin yolları ne kadar bozukmuş. Amcam başkan seçilince herkes yolunu onartmak için ona koştu. Tahsin Amca, önce yol yapımcılarını, oraya buraya yollamaya başladı. Yolları onarsınlar diye. Ama o kadar çok istek oldu ki, yetişemez duruma gelindi. Başkan ne yapacağını şaşırdı.

TAHSİN AMCA ANLATIYOR

Eline adresi alan bana koşuyordu. "Şu sokakta onarım gerekiyor" diye... Başa çıkamaz hale geldi. Üstelik "güçlü kişilerin yolları yapılıyor, Başkan tanıdıklarının yollarını onarıyor. Tanıdığı olmayanlar yandı" gibilerden sözler edilmeye başlandı. Baktım çaresi yok, halka duyurdum, dedim ki, "Yolunun onarılmasını isteyen bana bildirsin.". Yağmur gibi bildiri geldi. Sokakları teker teker incelettim. İşi kolay olanlarla, zor olanları ayırdım. Bir hesap yaptım, gördüm ki, bütün bu yolları ancak 3 yılda onarabileceğiz. Demek ki, bazılarına öncelik vermek gerekiyor.

MEHMET ANLATIYOR

Amcam mahallelerde toplantılar yaptı. Onarımın ancak 3 yılda bitebileceğini söyledi. Mahalleliye, "Onarım önceliğini bana siz söyleyeceksiniz" dedi. Mahalleli kendi aralarında tartıştı, konuştu, söyleşti, çekişti. Bazı mahallelerde bir günde çözüm buldular. Bazı mahallelerde 2 haftada zor çıkış yolu buldular. Ama eninde sonunda öncelik listesini amcama verdiler. O da bu önceliklere göre, yolları onartmaya başladı. Halk da memnun kaldı. Çünkü kararı kendi vermişti. Kararın niye ve nasıl verildiğini, yan sokağa niye öncelik tanındığını artık biliyordu. Halk, karara, uygulamaya katılmıştı.

TAHSİN AMCA ANLATIYOR

Bu deneyimden sonra, bütün önemli işlerde halkın katılımını sağladım. O zaman işler o kadar kolay gitti ki! Halk öncelikleri kendi verdiği için artık şikâyet etmiyordu. Yapılan işlere de sahip çıkıyordu. Belediyenin işleri kendi işi gibi oluyordu. Belediye memuru da halkın baskısını hissediyor, daha iyi çalışıyordu.

size bir mektup var

Özgür Kardeş,

Mektubunu aldım. Hele resmini gönderişine çok sevindim. Ne güzel çıkmış. Köydeki bütün çocuklar gelip baktılar resmine. Ben Bobi'yi büyük bir köpek sanıyordum. Küçükmüş. Bizim buralarda böyle minik köpek yok. Enikken küçük oluyor, sonra büyüyorlar. Bir de Bobi bizim gördüğümüz köpeklerin hiçbirine benzemiyor. Top top saçlı. Gözleri de fıldır fıldır. Besbelli akıllı bir şey. Anam, babam, ağabeyim, ablalarım da bakıp bakıp güldüler. "Bu nasıl şey, köpeğe möpeğe benzemiyor" dediler.

Flütün nasıl bir şey olduğunu bilmiyorum. Merak ettim, öğretmenime sordum. Anlattı. Resmini gösterdi. Biraz kavala, daha çok da düllüceye benziyor. Bizim köyde Recep Dayı diye biri var. Ağaçları oyar, üzerine delikler açar, bir de ağızlık yapar. Düllüce deriz işte buna. Üfleyerek çalınır. Delikleri üzerine de sesleri inceltmek ya da kalınlaştırmak için parmaklarımızı koruz. Geçen yıl iyice öğrenmiştim çalmayı. Türküleri bile çalıyordum. En iyi çaldığım türkü de "Gelin Ayşem"di. Bilmem bilir misin? Şöyle başlar sözleri:

Koyun gelir kuzuyulan
Ayağının tozuyulan
Gelin Ayşem suya gitmiş
Yanı çifte kuzuyulan.

Bir gün bu türküye çalıyordum yine. Babam üstüme yeldi. Bana çok kızdı. "Çalgıcı mı olacaksın? Bir daha düllüce müllüce çaldığını görmeyeyim, gebertirim ha..." dedi. Düllüceyi elimden aldı, kırdı ocağa attı. Arada bir arkadaşların birinden alıyorum, çalıyorum. Ama babam, görürse ya da duyarsa diye öpüm kopuyor.

Geçen gece bizim köye kurtlar indi. Nasıl oldu, anlatayım. Kar yağıyordu. Erkenden yatmıştık. Daha uyumamıştık ki kurt ulumaları duyduk. Önce bir iki uluma, arkasından sürüyle. Bizim Çomar da havlamaya, ulumaya başladı. Çırayı yaktık. Kalktık. Dışarıda köpek havlamaları da kurt ulumalarına karışıyordu. Korkuyordum. Çomarın havlamaları da arttıkça artıyordu. Belli ki kurt kokusu almıştı. Kurt kokusu alınca böyle yaparmış.

Başkaları da uyanmıştı. Herkes ağılından, ahırından korkuyordu. Babam, "Tüfeğini al, dışarı çıkalım dedi ağabeyime. Çıktılar. Kurt ulumaları, köpek havlamaları birbirine karışıyordu. Anam "Sen yat, bir şey olmaz, uyumana bak" dedi. Ama uyuyamıyordum ki...

Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Birkaç el silah atıldı. Havlamalar, bağrışmalar arttı, sonra azaldı. Babamla ağabeyim geri döndüler. Kurt sürüsünü kovalamışlar. Sahipsiz köpeklerden birkaçını da alıp götürmüş kurtlar.

Bütün gece karma karışık düşler gördüm. Bir kurt sürüsünün içine düşmüşüm. Kurtlar etrafımı çevirmiş. Sağa kaçıyorum, olmuyor, yukarı kaçıyorum olmuyor. Elimde kocaman bir değnek var. Kendimi korumak için boyuna sallıyorum değneği. Bir yandan da kaçmaya uğraşıyorum. Kurtlar da yaklaştıkça yaklaşıyorlar. Elimdeki değneği üzerime gelenin tam ağzına sokuyorum. Kurdun ağzından kan boşanıyor karların üzerine. Derken bir başkası üzerime atlamak istiyor. Değneği sallıyorum yine. Değnek elimden fırlıyor. Öylece kalıyorum kurtların ortasında. Hırlayarak hepsi üstüme geliyor. Bağırmaya başlıyorum.

Ablamın sesiyle uyandım. "Ne oldu, ne var? Niye bağırıyorsun?" dedi. Ablamın yüzüne baktım. "Oh, düşmüş" dedim. "Bir sürü kurt beni parçalayacaktı. Bir korktum, bir korktum ki..."

Sabahleyin arkadaşlarla ağılların oraya koştuk. Yerler kan içinde. Karlar birbirine karışmış. Sahipsiz köpeklerden ikisini parçalamış kurtlar. Bu arada bir de kurt vurmuşlar akşamleyin. Vurulan kurdu da parçalamışlar. Kurtların huyu böyleymiş. Aç kalınca sürüyle dolaşırlarmış, sürüden biri yaralansa, onu parçalar yerlermiş.

Yaz neyse ne ama, kışın köyün sıkıntısı daha artıyor. Nasıl anlatsam ki... Bir kez hastalananlar çoğalıyor. Kundaktaki çocuklarla yaşlılardan ölenler oluyor. Geçen hafta içinde Cemil'in en küçük kızkardeşi Senem'le Hasangil'in Dudu öldü. İkisi de altı aylıkmış. Evvelsi gün de Hüsne Halanın kocası İbrahim Amca öldü. Diyeceğim ben karı da, kışı da sevmem. Kayak mayak da kaymayız. Benim gibi Selim Şahin de, Aloş da sevmez kışı. Okula gidip gelirken kaz kez tipiye tutulmuş. Geçen yıl az kalmış boğuluyormuş. Senin söylediklerini ona okudum. Bilsen nasıl sevindi. Ne dedi biliyor musun? "Anam nakışlı çoraplar örüyor bana. Bir de Özgür için ördürtecem. Birlikte ona bir armağan göndeririz."

Anam seni çok seviyor. Niye mi? Bizleri düşündüğün için. Diyor ki, "Bu senin arkadaş melek gibi bir çocuk. Bak, nasıl üzülmüş ablan Arife'nin hastalığına..."

Ben de senin gibi yufka yürekliyimdir Özgür kardeş. İsterim ki kimse acı çekmesin. Bizim kedi, ağabeyimin kekliğini yemişti. Ağabeyim döve döve öldürdü kediyi. Ölen kedinin ardınndan gizli gizli ağladım.

Neyse yine mektubunu beklerim. Sağlıcakla kal Özgür kardeş.

Yeter Sarıgül

test

TÜRKÇE

ATASÖZLERİ VE DEYİMLER

1. Bir yakınımızdan beklemediğimiz bir kötülük gördüğümüz zaman bu sözlerden hangisini söyleriz?
   a) Ağacın kurdu içinde olur
   b) Ağaca balta vurmuşlar "sapı bedenimden" demiş
   c) Ağır basar yeğni kalkar
   d) Ağacı kurt, insanı dert yer

2. Bunların hangisi "İşleyen demir pas tutmaz" Atasözü ile eş anlamlıdır?
   a) Akan su yosun tutmaz
   b) İş bilenin kılıç kuşananın
   c) Ateş olmayan yerden duman çıkmaz
   d) Bal tutan parmak yalar

3. " Atın ölümü arpadan olsun" Atasözünde hangi sözcük "zarar" anlamına gelir?
   a) At
   b) Ölüm
   c) Arpa
   d) Hiçbiri

4. "Bin bilsen de bir bilene danış" sözünde hangi kelime "usta-uzman" anlamına gelir?
   a) Bin bilen
   b) Bir bilen
   c) Danışmak
   d) Hiçbiri

5. "Atı alan Üsküdar'ı geçti" Atasözünün anlamı nedir?
   a) Yetenekli olan kazanır
   b) Tehlikede olan kendini kurtarır
   c) Parası olan her işi yaptırır
   d) Artık çok geç kaldın

6. Ninem, "Çivi çiviyi söker kızım" derdi. Bu tümcede çivi ne anlama geliyor?
   a) Ürküntü
   b) Yardım
   c) Ustalık
   d) Üzüntü

7. "Atlar nallanırken kurbağalar ayak uzatmaz" Atasözü ne öğütlüyor?
   a) Becerikli her işi yapar
   b) Bilmediğin şeyi sor öğren
   c) Kişi haddini bilmelidir
   d) Az bilen kendini çok beğenir

8. "Kurt dumanlı havayı sever" Atasözünde "dumanlı hava"ne anlama gelir?
   a) Sisli hava
   b) Göze batmayan görünüş
   c) Sakin bir ortam
   d) Karışık bir ortam

9. Bunların hangisi, bir işe başlamadan önce çok iyi düşün anlamına gelir?
   a) Dokuz ölç, bir biç
   b) Ağaç yaşken eğilir
   c) Davulun sesi uzaktan hoştur
   d) Kendi düşen ağlamaz

10. "El yarası onulur, dil yarası onulmaz" Atasözünde hangi kelime kırıcı söz, hareket anlamına gelir?
    a) El yarası
    b) Onulur
    c) Dil yarası
    d) Hiçbiri

11. "Evdeki hesap çarşıya uymaz" Atasözünde hangi sözcük "sonraki durum" anlamına gelir?
    a) Evdeki
    b) Hesap
    c) Çarşıya
    d) Uymaz

12. "Körle yatan şaşı kalkar" Atasözündeki anafikir nedir?
    a) Kötülük eden kötülük bulur
    b) Değersiz insan arkadaşına kötü huylar kazandırır
    c) İnsanlar hatalarını görmezler
    d) Arkadaş arkadaşa daima yardım eder

13. "Babam karnemi görünce küplere bindi" tümcesindeki deyim ne anlama geliyor?
    a) Övündü
    b) Sinirlendi
    c) Öfkelendi
    d) Nasihat etti

ARMAĞANLI SORULAR

"Armağanlı Sorular" köşemiz bu hafta da üç okurumuza kitap armağan ediyor. 8 sayımızdaki soruları doğru yanıtlayan, Figen Türkmen, Hakan Erkınay ve Armağan Akyürek birer kitap kazandılar. Doğru yanıtlarımız, Rudyard Kipling, Grönland ve Atina idi...

1. Eski Mısırlılar tarafından bulundu. Yazı malzemesi olarak kullanıldı. Aynı adı taşıyan bir bitkinin saplarını örten zardan elde edildi. Kâğıdın atası olan bu nesnenin adı nedir?

2. Dünyanın yedi harikası sayılan (Mısır Piramitleri, Babil'in asma bahçeleri, Zeus'un heykeli, Artemis Tapınağı, Karya Kralı Mausolus'un mezarı, Apollo heykeli ve İskenderiye'deki deniz feneri) yapıtlardan ikisi Türkiye'dedir. Bunlardan birinin kalıntıları hâlen durmakta. Ötekisi ise tümüyle ortadan kalkmıştır. Bunların hangi yörede ve hangi illere bağlı ilçelerde olduğunu biliyor musunuz?

3. Üzerinde dört-beş metre yüksekliğe varan heykellerin ve eski bir tapınağın kalıntılarının bulunduğu bir dağımızı ve bu dağın bulunduğu ilin adın soruyoruz. Acaba biliyor musunuz?

14. Bir kusurun ya da ayıbın herkes tarafından bilinip konuşulmasına ne denir?
    a) Gözden düşmek
    b) Dillere düşmek
    c) Borusunu öttürmek
    d) Ünü yayılmak

15. "Ali bana kulak ver" tümcesindeki deyim ne anlamına geliyor?
    a) Beni dikkatle dinle
    b) Beni dinlemeye çalış
    c) Bana yardımcı ol
    d) Arkamdan beni koru

16. "Kardeşim gerçekten tabansızdır" tümcesinde kardeşin anlatılan özelliği nedir?
    a) Küçük olması
    b) Düz taban olması
    c) Sakin olması
    d) Korkak olması

17. "Babam nihayet yatağa düştü" tümcesinin yerine bunların hangisini söyleyebiliriz?
    a) Hastalandı
    b) İhtiyarladı
    c) Ameliyat oldu
    d) Hiçbiri

18. "Gönülden ırak olmak" deyiminin anlamı nedir?
    a) Gücenmek
    b) Hatırlanmak
    c) Unutulmak
    d) Hastalanmak

19. "O işte yaş tahtaya bastım" tümcesi ne anlamda söylenmiştir?
    a) Başardım
    b) Aldandım
    c) Üşüdüm
    d) Geriledim

GEÇEN HAFTANIN YANITLARI

SOSYAL BİLGİLER
1) a, 2) b, 3) c, 4) b, 5) c, 6) d, 7) a, 8) c, 9) b, 10) b, 11) a, 12) d, 13) a, 14) d, 15) d, 16) c, 17) a, 18) b.

GENEL KÜLTÜR
1) c, 2) d, 3) d, 4) d, 5) b, 6) c, 7) a, 8) a, 9) c, 10) b, 11) b, 12) c, 13) b.

GENEL KÜLTÜR

1. Klâsik Osmanlı devri eseri olan Kurşunlu Cami 17. yüzyıla aittir. Acaba hangi ilimizdedir?
    a) Amasya
    b) Bursa
    c) Ankara
    d) İstanbul

2. Radyodaki hoparlör elektrik enerjisini hangi enerjiye çevirir?
    a) Işık
    b) Isı
    c) Ses
    d) Hareket

3. Kama ve balta aşağıdakilerden hangisinden yararlanılarak yapılmıştır?
    a) Eğik düzlem
    b) Makara
    c) Kaldıraç
    d) Palanga

4. Ham petrolden aşağıdakilerden hangisi elde edilir?
    a) Elektrik
    b) Benzin
    c) Kömür
    d) Oksijen

5. Denge nedir?
    a) Eşit kuvvetler etkisinde hareketsiz kalma
    b) Eşit olmayan kuvvetler tarafından etki
    c) Yerçekimi tarafından etki
    d) Bir kuvvet tarafından itilmeden durma

6. Mustafa Reşit Paşa'nın Tanzimat Fermanı'nı okuduğu yıl Osmanlı hükümdarı kimdi?
    a) Sultan Abdülmecit
    b) II. Mahmut
    c) Sultan Abdülaziz
    d) Sultan Abdülhamit

7. Görme sinirleri gözümüzün hangi tabakası üzerindedir?
    a) Ağ tabaka
    b) Damar tabaka
    c) Sert tabaka
    d) Saydam tabaka

8. Cisimlerin tüm moleküllerinin sahibi olduğu hareket enerjisi birimi nedir?
    a) Sıcaklık — derece
    b) Sıcaklık — kalori
    c) Isı — derece
    d) Isı — Kalori

9. Orhan Bey zamanında Osmanlı Devletine katılan hangi Beylik Osmanlıların denizlerde ve karada yaptıkları savaşlarda ün kazanmasına yardımcı oldu?
    a) Karası Beyliği
    b) Candaroğulları
    c) Karamanoğulları
    d) Hiçbiri

10. Elektronların akışıyla elektrik elde edilmesini sağlayan araçlara ne denir?
    a) Mercek
    b) Mıknatıs
    c) Üreteç
    d) Hiçbiri

11. Müzik aletleri sesin özelliklerinden yararlanılarak yapılmışlardır. Kaça ayrılırlar?
    a) Bir
    b) İki
    c) Dört
    d) Üç

12. Osmanlı Beyliğinin ilk merkezi neresidir?
    a) Söğüt
    b) Bursa
    c) Hendek
    d) İzmit

13. Yavuz Sultan Selim adıyla bilinen I. Selim kimin oğludur?
    a) Fatih Sultan Mehmet
    b) I. Murat
    c) II. Beyazıt
    d) Hiçbiri

14. İstanbul'da Fatih semtinde, yekpare granit bir sütundur. Yüksekliği on metredir. Birzamanlar üzerinde İmparator Marcianus'un heykeli bulunuyordu. Bu taşın adı nedir?
    a) Dikilitaş
    b) Örme sütun
    c) Kız Taşı
    d) Yılanlı sütun

15. Bunların hangisi ısının ışıma yoluyla yayılıp bizi ısıtmasına örnektir?
    a) Bacanın bir odaya bakan duvarından yayılan ateş
    b) Bir ocakta (şöminede) yakılan ateş
    c) Soğuk havanın ısınması sonucu çevresini ısıtması
    d) Soba borusundan çevreye yayılan ısı

YAĞ KANDİLİNDEN ELEKTRİĞE

Bugün bir düğme çevirerek elde ettiğimiz elektrik ışığının geçen yüzyıl içinde bulunabildiğini biliyor musunuz?.. İnsanlar, ondan önce karanlığı yenebilmek için çeşitli yöntemler kullanmışlardı...

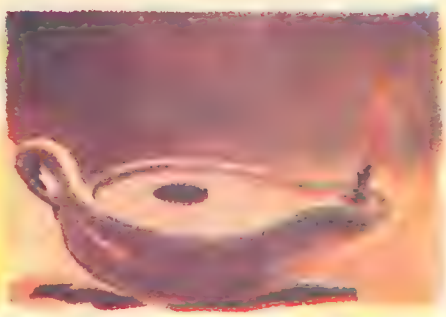

1 İNSANLIK ilk yapay ışığı sopaların birbirine sürtülmesi ve kuru yaprakları tutuşturmasıyla elde etti. Ama bu ışığı istenilen yere taşımak olası değildi. İnsanlar ancak sonradan demet biçiminde bağlanmış sopaları meşale olarak kullanıp, alevi istenilen yere taşıyabildiler. Daha sonra, raslantı olarak ateşin üzerine düşen bir yağ damlacığının alevi daha fazla parlattığı ortaya çıktı. Bu ilkeden yola çıkarak içi oyulmuş bir odun kaba yağ koyup tutuşturarak, ışık sağlanması mümkün oldu. Bunlara, "yağ kandili" diyoruz. Taş devrinde çeşitli lambaların yapımına başlandı. Deniz kabukları ya da oyuk taşlar içine yağ doldurarak, kuru ottan yapılmış fitiller kullanarak lambalar yaptılar. Tahta çanaklar da kullanıldı. Bunlar da tıpkı taştan yapılma kandiller gibi oyularak içine yağ dolduruldu. Yağ kandilleriyle de, kuru otların birbirine sürtülmesiyle de elde edilen ateş, insanlık için çok önemli idi. Yırtıcı ilkçağ hayvanları bu yeni buluşla korkutularak, mağaralara saldırmaları önlendi. Avlanan hayvanların etleri yine ateşin yardımıyla pişirildi. Kısaca bu yeni buluş insan yaşamına yenilik getirmişti. Yağ kandilleri, geceleri çevrenin aydınlatılmasına yardımcı oldu.

2 BALMUMUNUN mum olarak kullanılmasına da gene eski Yunan ve Roma'da rastlanıyor. Bu mumlar uzun süre kullanılmış, on dokuzuncu yüzyıla kadar masa üzerlerine süslemiştir. Ama eski Yunan'da ya da Roma'da kullanılan mumların yapım teknikleri değişmiş, yüzyıllar boyunca geçen sürede hep daha iyi, daha uzun süre dayanabilecek ve daha çok ışık verebilecek mumların yapımları için çalışılmıştır. Nitekim günümüzde piyasada satılan mumlar, uzun bir çalışmanın ürünüdür.

3 ON sekizinci yüzyılda zengin evlerinde bir çok mumların yer aldığı avize ve şamdanların kullanımı başladı. On dokuzuncu yüzyılın başında bu avize ve şamdanlara talep o denli fazlalaştı ki, sonunda bunların makinelerle yapımına başlandı. Artık mum yapımında, " parafin" kullanılmaya başlandı.

4 1874 YILINDA Ami Argand adında bir İsviçreli kimyager daire biçiminde bir fitili, içiçe iki tüpe yerleştirmeyi başardı. Böylece tüpler arasındaki hava akımı en içteki yüzeye çarpabiliyordu. Bu tüplerin üzerine bir de camdan lamba şişesi yerleştirildi. Bu şişe hava akımını artırıyor ve daha fazla, titremeyen bir ışık elde edilmesini sağlıyordu. Böylece eskisinden on kat güçlü ışık elde edilebiliyordu. Cam lamba şişesinin kullanılmaya başlamasının bir raslantıya borçlu olduğu söylenir. Argand'ın kardeşi yanlışlıkla bir şişeyi ateşin yanına düşürmüş ve Argand bu sırada ışığın daha da arttığını farketmiştir.

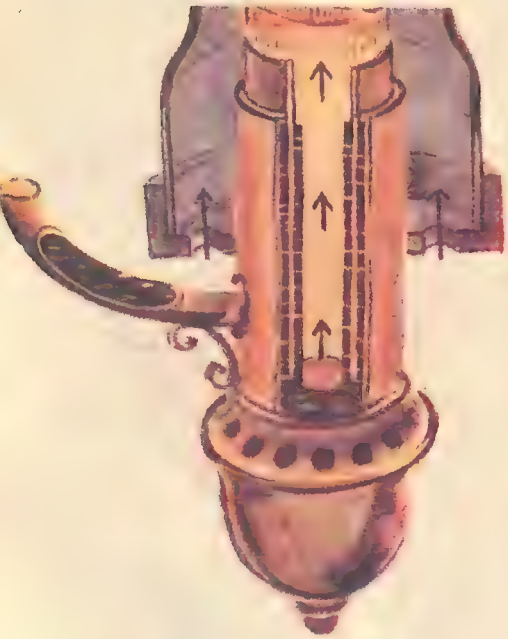

5 ON sekizinci yüzyılda İngiliz John Clayton kömürü ısıtarak gaz elde edilebileceğini kanıtladı. Tabii gaz yüzyıllardan beri biliniyordu. Ancak Clayton'un buluşu gazın geniş halk kitlelerince kullanılmasını sağladı. 1792 yılında William Murdoch adında bir İngiliz bir borudan evine gaz getirerek, yeterince ışık sağladı. 1804 yılında Friedrich Winler adında bir Alman işadamı gaz lambalarının bulucusu olduğunu öne sürerek, Londra'da bir tiyatroda bir gösteri düzenledi.

6 GAZIN aydınlatmada kullanımı önceleri çok da iyi karşılanmadı. Ünlü İngiliz romancısı Sir Walter Scott bir arkadaşına yazdığı mektupta: "Londra'yı gazla aydınlatmayı öneren bir deli var burada!" diyordu. Ama gene de gaz lambasından, elektriğin kullanıma girmesine kadar evlerde ve caddelerde yaygın bir biçimde yararlanıldı. 1885 yılında Avusturyalı Carl Auer von Welsbach'ın bir buluşuyla gaz lambası bir adım daha ilerledi.

7 ELEKTRİK ampulünün bulucusu Amerikalı bilim adamı Thomas A. Edison'dur. Bu buluşun başarıya ulaşması ve halktan gelen isteklerin çoğalması üzerine 1880 yılında Amerika'da Edison Lamba Şirketi adı altında, ampul üreten bir fabrika kuruldu. Bundan bir yıl sonra da aynı fabrikaya İngiltere'de raslıyoruz. Elektrik her geçen gün biraz daha yaygınlık kazandı ve gazla aydınlatmanın yerini aldı. Floresana ise ilk kez 1930'larda raslıyoruz. Ancak bunun da yaygın bir biçimde kullanımı 1945'ten sonra olmuştur. Bugün bu tür aydınlatma en çok mutfak ve banyolarda kullanılmaktadır.

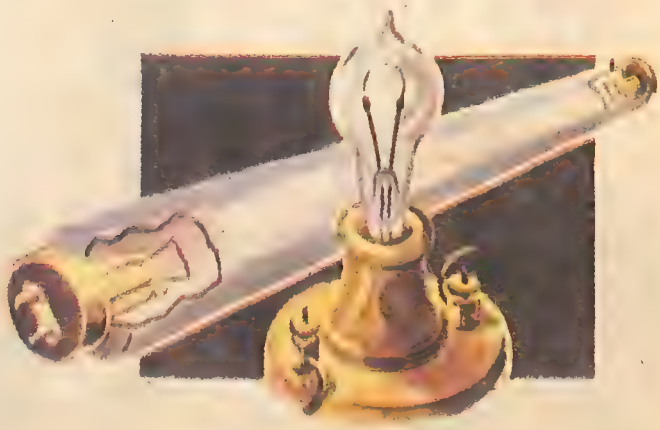

İNCE MEMED/2

İNCE MEMED İLE CEBBAR KAYADAN DÜZE KADAR KONUŞMADAN İNDİLER. SANKİ BİR SUÇ İŞLEMİŞ GİBİ BİRBİRLERİNİN YÜZÜNE BAKMIYORLARDI.

YAŞAR KEMAL/ Çizen: İSMAİL GÜLGEÇ

ASIM ÇAVUŞ BİZİ KIŞTIRMIŞTI. KURTULDUK ŞÜKÜR.
KORKAK ADAMMIŞ. YOKSA HEPİMİZİ TEKER TEKER KEKLİK GİBİ AVLARLARDI.
SİZE BİR ŞEY DEYİM DE GÜCÜNÜZE GİTMEŞİN. AKLINIZA BİR ŞEY GELMESİN...
SÖYLE AĞAM, AKLINIZA NE GELECEK.
DEMEK O Kİ BU DAĞLARDA, ANANIZ YOK, EVİNİZ YOK. MUSA DEMEDEN YENİ ÇIKMIŞSINIZ. BELKİ YARANIZ VAR. ÇAMAŞIRLARINIZI SOYUNUN YIKANSIN, ATEŞE TUTULUP ÇABUCAK KURUTULUR. AKLINIZA KERİMOĞLU BİZİ YAKALATACAK DİYE GELMESİN KERİMOĞLU ÖLMEDEN MİSAFİRİNE KİMSE DOKUNAMAZ.
BİZ KERİMOĞLUNU BİLİRİZ AĞA ŞU AKLINA GELENE BAK.
ÖYLE DEME HAY YİĞEN. İNSANOĞLU ÇİĞ SÜT EMMİŞTİR. SİZ SOYUNUN. BEN SİZE ÇAMAŞIR, YARANIZ İÇİN YAKI GETİREYİM.
AZ SONRA KERİMOĞLU MEMED'İN YARASINI BİR CERRAH USTALIĞI İLE BAKMIŞ SARMIŞTI...
YARAN HAFİFMİŞ. YAKI HEMEN GEÇİRİR. KORKMA YAVRU. SORMAK AYIP OLMASIN, SEN SAHİDEN EŞKİYA MISIN?
BİZİM İNCE MEMED EŞKİYACILIK OYNUYOR AĞA.
YAKIŞTIRAMADIN BANA EŞKİYALIĞI ÖYLE Mİ AĞA?
KUSURA KALMA YAVRU. SENİ HOR GÖRMEK İÇİN SÖYLEMEDİM. ÇOK GENÇSİN, ONALTISINDA GÖZÜKÜYORSUN, MERAKLANDIM BU İŞE. NEDEN EŞKİYA ÇIKTIN BU YAŞTA?
AĞASININ EŞEĞİNİ ÇALIP SATMIŞ. SONRA DA, AĞASI DÖVER DİYE KORKMUŞ. GELDİ BİZE KARIŞTI. BİZ DE, İÇİMİZDE BİR DE EŞEK HIRSIZI BULUNSUN DEDİK, KABUL ETTİK.
CEBBAR KERİMOĞLUNUN BU ŞAKADAN ÜZÜLDÜĞÜNÜ GÖRDÜ.
İYİ BİLİRİM. GEÇENDE DUYDUK Kİ VURULMUŞ. AMA ÖLMEMİŞ, YİĞENİ ÖLMÜŞ.
AĞA SEN, DEĞİRMENOVALI ABDİ AĞA ADINDA BİRİNİ DUYAR MISIN?
AZ SONRA ELLERİNDE İKİ TANE AZIK TORBASI YOLA ÇIKTILAR.
UĞUROLA! ŞAŞTIM SANA İNCE MEMED. HİÇ EŞKİYA OLACAK ADAMA BENZEMİYORSUN. GENE UĞRAYIN.
KÖTÜ GÜN GÖRME AĞA, SAĞLICAKLA KAL!
İŞTE ONU VURAN BU!
AĞAM, SEN BU YAKIDAN AZICIK DAHA YAPARMISIN? YARALI ARKADAŞLARIMIZ VAR, ONLARA GÖTÜRELİM. HADİ CEBBAR, BİZ DE HAZIRLANIP YOLA DÜŞELİM.

NE İYİ ADAM.
ÖYLE İYİ İNSANLAR DA VAR ŞU DÜNYADA.
YAHU CEBBAR ÇAMAŞIRLARINI GERİ VERMEDİK ADAMIN
OLSUN ÇALMADIK YA UNUTTUK.
OLMAZ. GERİYE DÖNÜP VERELİM.
KERİMOĞLUNUN HAKKI VAR. HİÇ EŞKİYAYA BENZEMİYORSUN İNCE MEMED.
KERİMOĞLU ONLARIN GERİ DÖNDÜĞÜNÜ GÖRÜNCE ŞAŞIRDI.
NE O DELİKANLILAR NEDEN GERİ DÖNDÜNÜZ.
SENİN ÇAMAŞIRLARI ÜSTÜMÜZDE UNUTTUK. ONLARI GERİ GETİRDİK.
BEN DE BİR ŞEY OLDU DİYE KORKTUM. ÇAMAŞIRLAR BENİM HEDİYEM OLSUN. ÇIKARMAYIN ÜSTÜNÜZDEN...
OLUR MU YA?
OLUR, OLUR. ÇIKARIRSANIZ GÜCENİRİM.
BAK İNCE MEMED. CEBBAR NE DİYOR SENİN İÇİN KERİMOĞLUNUN ÇADIRINA GİRİNCE AĞZIN AYRIK KALMIŞ.
ÖYLE OLDU. BÖYLE ÇADIR İÇİ HİÇ GÖRMEMİŞTİM. CENNET KÖŞKÜ GİBİ BİR YERDİ.
KARANLIK KAVLIŞURKEN ÇETENİN BEKLEDİĞİ KAYALIĞA VARDILAR.
HEY!
DAN DAN DAN
YİYECEKLERİN GELMESİ HERKESİ SEVİNDİRMİŞTİ. MEMED RECEP ÇAVUŞ İLE HORALI'NIN YARALARINI, KERİMOĞLUNUN YAKISIYLA SARDI...
40

O KERİMOĞLU'DUR. ONUN ÇADIRININ İÇİ ÖYLE OLMAYACAK TA KİMİN OLACAK. DUYARDIM MİLYONLARIN ÜZERİNDE YATARMIŞ GÖZÜMÜZLE GÖRDÜK. ÇOK PARALI ADAM.
ŞU DÜNYADAKİ İYİ İNSANLARDAN BİRİ. HERŞEYİMİZİ DÜŞÜNDÜ. YARAMI SARDI, KARNIMIZI DOYURDU. ÇAMAŞIRLARIMIZI YIKATTI. ÇOK BÜYÜK BİR AĞA..

BU KADAR ÜNLÜ, BU KADAR ZENGİN DE, BİZ NİYE DUYMADIK ŞİMDİYE KADAR ONUN ADINI?

YÜRÜK AĞASIDIR... BUNLAR KONUP GÖÇERLER. DURMAZLAR BİR YERDE SÜRELİ...
KONARLAR MI GÖÇERLER Mİ, NE YAPARLARSA YAPSINLAR, ÇOK İYİ ADAMLAR. ÇADIRININ DİREKLERİ BİLE SOM SEDEF İŞLEMEYDİ.

ÇADIRININ DİREĞİ SOM SEDEF İŞLEME MİYDİ, VAY ANASINA! DEMEK BU HERİFÇİOĞLU ZENGİN. SOM SEDEF ÇADIR DİREĞİ HA...
O KADAR BÜYÜK BİR ÇADIR Kİ BELKİ ON DİREĞİ VAR. BİR GELİN BİZE YEMEK GETİRDİ. BOYNUNDA BELKİ ELLİ TANE BEŞİ BİR YERDE VARDI. HEM ZENGİN, HEM DE İYİ ADAM, HOŞ ADAM KERİMOĞLU.

ABDİ AĞAYI SENİN VURDUĞUNU ÖĞRENİNCE NASIL AFALLADI. GÖZLERİNİ DİKMİŞ SANA YİYECEK GİBİ BAKIYORDU DEĞİL Mİ?
BAKIYORDU YA... AMMA DA BAKIYORDU.

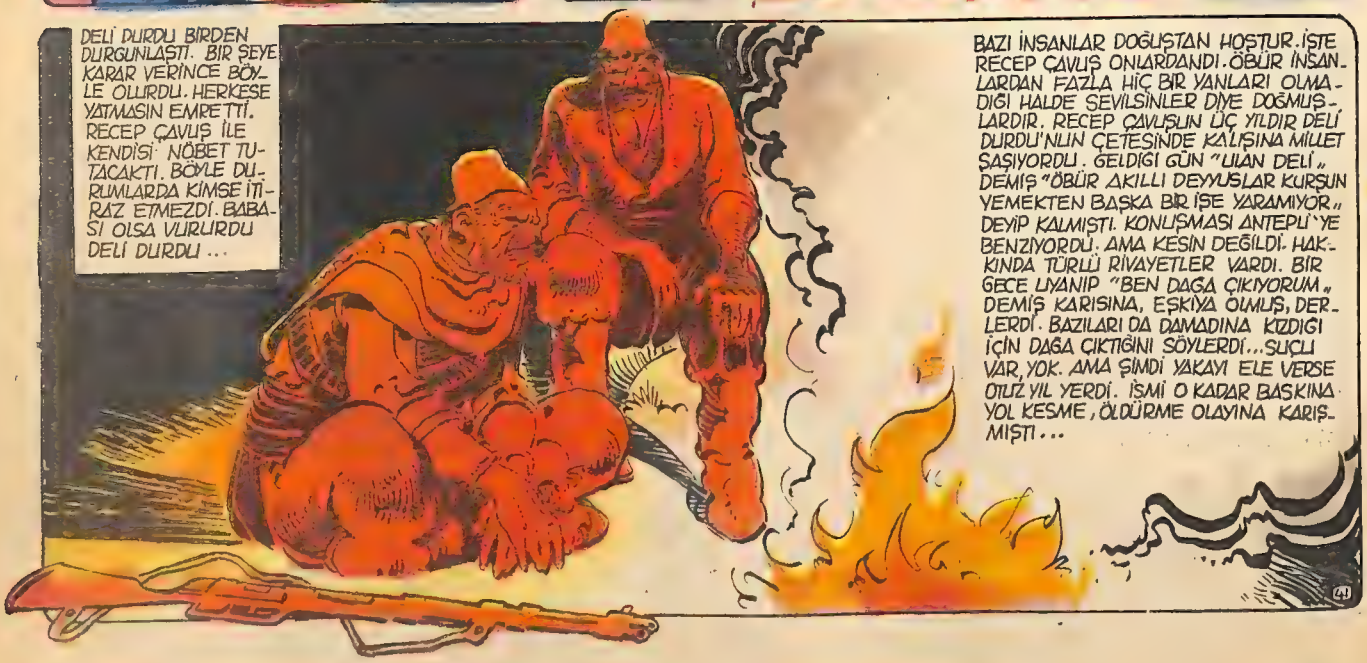
DELİ DURDU BİRDEN DURGUNLAŞTI. BİR ŞEYE KARAR VERİNCE BÖYLE OLURDU. HERKESE YATMASIN EMRETTİ. RECEP ÇAVUŞ İLE KENDİSİ NÖBET TUTACAKTI. BÖYLE DURUMLARDA KİMSE İTİRAZ ETMEZDİ. BABASI OLSA VURURDU DELİ DURDU...
BAZI İNSANLAR DOĞUŞTAN HOŞTUR. İŞTE RECEP ÇAVUŞ ONLARDANDI. ÖBÜR İNSANLARDAN FAZLA HİÇ BİR YANLARI OLMADIĞI HALDE SEVİLSİNLER DİYE DOĞMUŞLARDIR. RECEP ÇAVUŞUN ÜÇ YILDIR DELİ DURDU'NUN ÇETESİNDE KALIŞINA MİLLET ŞAŞIYORDU. GELDİĞİ GÜN "ULAN DELİ" DEMİŞ "ÖBÜR AKILLI DEYYUSLAR KURŞUN YEMEKTEN BAŞKA BİR İŞE YARAMIYOR" DEYİP KALMIŞTI. KONUŞMASI ANTEPLİ'YE BENZİYORDU. AMA KESİN DEĞİLDİ. HAKKINDA TÜRLÜ RİVAYETLER VARDI. BİR GECE UYANIP "BEN DAĞA ÇIKIYORUM" DEMİŞ KARISINA, EŞKIYA OLMUŞ, DERLERDİ. BAZILARI DA DAMADINA KIZDIĞI İÇİN DAĞA ÇIKTIĞINI SÖYLERDİ... SUÇLU VAR, YOK. AMA ŞİMDİ YAKAYI ELE VERSE OTUZ YIL YERDİ. İSMİ O KADAR BASKINA YOL KESME, ÖLDÜRME OLAYINA KARIŞMIŞTI...

GÜN DOĞRU, KUŞLUK OLDU. DELİ DURDU UYANMADI. HERKES MERAKLA BEKLİYORDU. BİLİYORLARDI BÖYLE OLUNCA BASKINA GİDİLEMEZDİ...

UYANDIRIN ŞU DELİYİ, UYANDIRIN DA AĞZIMIZA BİR LOKMA BİR ŞEY KOYALIM.

BEN KARIŞMAM.

BEN DE.

GÜDÜK OĞLU GİTTİ, YANAŞTI. GÜDÜKOĞLU DELİ DURDU'NUN SOYTARILIĞI YAPARDI.

DURDU PAŞAM. UYAN VAKİT ÖĞLEYİ GEÇİYOR DURDU PAŞAM.

HEMEN YEMEK YİYELİM. SONRA GİDECEĞİZ.

YARALILAR NE OLACAK, RECEP ÇAVUŞ İLE HOR ALİ'NİN HALİ DUMAN.

NASIL, YÜRÜYEBİLİR MİSİNİZ?

BEN YÜRÜRÜM, AĞRI O KADAR KALMADI...

BEN DE YÜRÜRÜM. YARANIN ANASINI AVRADINI.

YEMEKTEN SONRA HAREKET ETTİLER...

ŞİMDİ NEREYE GİDİYORUZ BÖYLE?

DELİ DURDU CEVAP VERMEDİ. FAKAT GİDİŞİNDE BİR KÖTÜLÜK VARDI. İNCE MEMED İLE CABBAR KUŞKUYA DÜŞMÜŞLERDİ...

DELİ DURDU'NUN KÖPEK SESLERİNE DOĞRU YÖNELDİĞİNİ GÖRÜNCE KORKTUKLARININ OLACAĞINI ANLADILAR...

42

Devam Edecek

Milliyet YAYINLARI

süreyya berfe

MATEMATİK

Yardımcı Kitaplar dizimizin üçüncüsü olarak, ilkokul dördüncü ve beşinci sınıflar için yararlı bir yapıtı, MATEMATİK'i sunuyoruz. Bu kitapta, aritmetik ve geometrinin temel ilkeleri, kolayca anlaşılabilecek arı bir dille ve bol örneklerle verilmiştir. Konuların daha iyi bir biçimde kavranması için, her bölüm, problemlerle zenginleştirilmiştir. Ortaokul sınavlarına hazırlanırken masanızdan ayırmayacağınız bu kitapta işlenen konulardan bazıları şunlardır: Tamsayılar, Dört İşlem, Ondalık Sayılar, Bayağı Kesirler, Ölçüler, Ticaretle İlgili Hesaplar, Eşyalar – Cisimler – Şekiller, Çizgi – Yüzey – Nokta, Doğrular, Üçgenler, Açılar, Dörtgenler, Çokgenler, Prizmalar, Daire, Silindir, Piramit, Küre, Koni... Her bölümün sonuna, Bilgi Testi de eklenmiştir.

sizin gözünüzle siz

müjdat gezen

ARSA
baba; bana doğum günümde
bir armağan alacaksan
ne olursun arsa al.
oraya ne ev yaparım,
ne okul ne salon yaparım.
içimden geldiğince
doya doya oynarım.

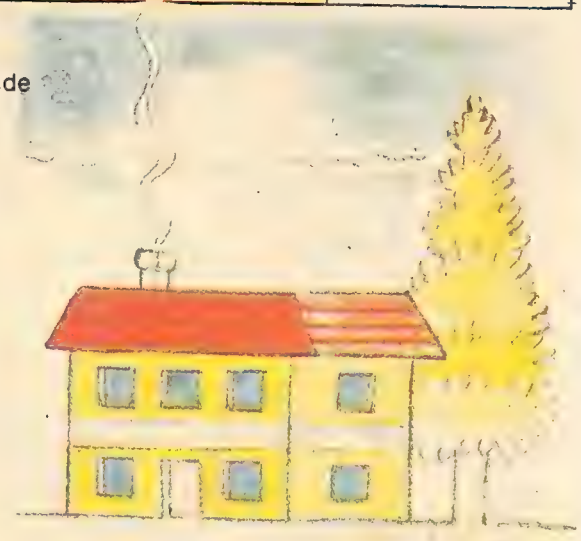

DÜZENLİ BABAM
benim babam,
çok titiz
ve de çok düzenlidir.
bana şunu öğretti:
bir yerden aldığın şeyi
aynı yere koyarsan
hem düzenli olursun
hem de aradığında
hemencecik bulursun.

BAHAR
dallarda çiçek açmış
kelebekler uçuyor
penceremde iki serçe
durmadan ötüşüyor
içimde sanki pembe
pespembe bir duygu var
öyle sanıyorum ki
artık geliyor bahar.

SERÇE PARMAĞIM
en küçükleri sensin
avucumun içinde
ben de işte bu yüzden
en çok
seni seviyorum.

ADRESİMİZ
babam bana geçen gün
adresimizi öğretti:
— Artık büyüdün, adresini
bilmelisin, dedi.
şimdi biri çıkıp da
— Nerede oturuyorsunuz? dese
hemencecik söylerim
büyümüş herkes gibi
ben de adresimi bilirim.

PALYAÇO
En çok neye gülersin?
diye sorsalar bana;
Palyaçoya gülerim.
acaba palyaçolar
onlara gülüyoruz diye
üzülüyorlar mıdır?
onları çok sevdiğimizi
değmek,
tutmak istediğimizi
biliyorlar mıdır?

TEKERLEK

tekerleği kim bulmuş
bilmiyorum
bildiğim o ki,
o olduğu için
bir yerden bir yere
çabucak gidebiliyorum.

ÜRETMEK
sevgi üret
dostluk üret, iş üret
kardeşlik,
makine,
öykü,
gülme üret,
çiçek üret
gülme üret.
çiçek üret
tavşan üret
balık üret...
ve en önemlisi;
gerçek üret.

KARDEŞ OLMAK
yaklaş bana
elini uzat
sana değmek istiyorum
seni tutmak
yaklaş
uzat ellerini
kardeş olmak istiyorum
kardeş olmak.

FABRİKANIN BACASI
fabrikanın bacası
kara bir duman çıkartır
ve ben hep düşünürüm
kimbilir bu dumanda
kaç kişinin alınteri vardır?

OYUNCAK TABANCAM
Bir oyuncak tabancam var
onu ben çok seviyorum
tetiğine basınca
ucundan çiçek çıkıyor.
keşke bütün tabancalar
hepsi, hepsi böyle olsa,
tetiğine bastınız mı
ucundan hep çiçek çıksa.

MEKTUP ARKADAŞI

Türkiye'nin her yöresinden yeni arkadaşlar edinmek ister misiniz? Bize adınızı, adresinizi, nelerle ilgilendiğinizi kısaca yazın. Bu köşede yayımlayalım...

- ÖZCAN BURGUCU: Yaşım 14. Voleybol oynamayı, şiir yazmayı ve kitap okumayı severim. Pul ve bilet biriktiririm. Yurdun çeşitli yerlerinden arkadaşlarla yazışmak istiyorum.
  Adres: TCCD Aile Lojmanları 8. Blok No: 28 SİVAS.
- KENAN ŞENYÜZ: Yaşım 14. Boş zamanlarımda kitap okurum, resim yaparım. Saz çalmayı severim. Kart ve pul biriktiririm. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum.
  Adres: Küçük Cami Sok. No: 9 VAN.
- MEHMET GÜNEŞ: Yaşım 14. Pul biriktiririm. Bisiklete binmeyi, kitap okumayı severim. Çeşitli kentlerden arkadaşlarla yazışmak istiyorum.
  Adres: 217 Sok. No: 15 Sakarya Mah. Altındağ/İZMİR.
- İLKER GÜRESUN: Yaşım 12. Pul biriktirmeyi, müzik dinlemeyi, futboy oynamayı severim. Galatasaraylıyım. Yazışmak istiyorum.
  Adres: B-60 Çayırova. Magosa/KIBRIS.
- SAMİM ATAÇ: Yaşım 13. Bisiklete binmeyi, yüzmeyi ve müzik dinlemeyi severim. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum.
  Adres: Pozcu, Akbank karşısı, Akbayrak Ap. No: 51 MERSİN.
- EGE PEREMECİ: Devlet Konservatuvarı bale bölümüne gidiyorum. 14 yaşındayım. Spor yapmayı, müzik dinlemeyi, kitap okumayı ve yürüyüş yapmayı çok severim. Dergi okurlarıyla yazışmak istiyorum.
  Adres: Hüsambey Mah. Tezgâhçılar Sok. No: 35 Fatih/İSTANBUL.
- VOLKAN ATEŞ: Yaşım 9. Boş zamanlarımda kitap okurum, müzik dinlerim, resim yapmasını severim, kart biriktiririm. Beşiktaşlıyım. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum.
  Adres: Demetevler, 2. Cadde Uğur Ap. 118/3 Yenimahalle/ANKARA.
- İLHAN ORAL: Yaşım 13. Resim yapmayı, kitap okumayı severim. Kibrit, kart, davetiye, peçete biriktiririm.
  Adres: Ali İhsan Kalmaz İlkokulu öğretmeni Nilgün Oral eliyle Midyat/MARDİN.
- SERHAN ŞİMŞEK: Yaşım 11. Boş zamanlarımda kitap okurum, müziğe meraklıyımdır. Voleybolun düşkünlerindenim. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum.
  Adres: Bahçelievler, Güllüt Cad. 2. Sok. Özgan Ap. D: 3/6 No: 7 ANTALYA.
- İSMAİL YALÇIN: Yaşım 12. Pul, para ve deniz kabukları biriktiririm. Ayrıca dinlenmeyi ve okumayı severim. Dergi okurlarıyla yazışmak istiyorum.
  Adres: Filiz Sok. Kurteş Ap. No: 12 Kartaltepe Mah. Bakırköy/İSTANBUL.
- BERKANT AYKUT: Yaşım 13. Para koleksiyonu yaparım. Müzik dinlemeyi, gezmeyi, kitap okumayı severim. Yaşıtlarımla yazışacağım.
  Adres: Kuyumcuzade Cad. Pastane 75 yanı, No: 517/A DÜZCE.
- YEŞİM DALYANOĞLU: Yaşım 11. Müzik dinlemeyi, bisiklete binmeyi ve yüzmeyi çok seviyorum. Ayrıca yolculuk yapmayı severim. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Kurtuluş Mah. Şinasi Efendi Cad. Ata Ap. 6/10 ADANA.
- HATİCE USUL: 12 yaşındayım. Ders çalışmayı, müzik dinlemeyi severim. Yazışmak istiyorum.
  Adres: İstiklâl Mah. Derin Sok. No: 29 ADAPAZARI.
- MELTEM AKÇAY: Yaşım 12. Peçete, kart ve pul biriktiririm. Ayrıca kitap okumayı severim. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum.
  Adres: Sarıgöl Mah. Nazlı Sok. No: 20 Gaziosmanpaşa/İSTANBUL.

OKURDAN OKURA

DOSTLUK, ÖZGÜRLÜK VE BARIŞ

Dünyadaki savaşlar
Dursun arkadaşlar
Dünyada dostluk varken
Neden savaşırlar.

Dünyada barış varken
Küsmek olmaz arkadaşlar
Dünyanın her bir yanı
Barış içinde olsun

Dünyada özgürlük varken
Tutsaklık yer almaz
Tüm savaşlar dursun
Özgürlük var olsun.

Dostluk özgürlük ve barış
Var oldukça dünyada
Tüm savaşlar durur
Herkes mutlu olur.

ÖZGÜR ÖZOL

✱

İLKBAHAR

Bugün ilkbahar geldi.
Çocuklar neşeyle dolsun
Herkes koşsun çiçek toplasın
Kimi koyun otlatsın,
Kimi kelebek yakalasın
Çünkü bugün ilkbahar
Sincaplar daldan dala atlasın
Rengarenk çiçeklerden,
Arılar bal toplasın
Çünkü bugün ilkbahar

FİLİZ ELVEREN

Resim: CEYHAN YORGANC

OKURDAN OKURA

Bu, sizin sayfanız... Şiirlerinizi, resimlerinizi, öykülerinizi, kısa yazılarınızı ve kendi fotoğraflarınızı bekliyoruz...

GARİP ÇOCUK

Uzakta bir çocuk
Gözleri donuk
Başı önüne eğik
Susamış sevgiye
Mutluluk görmediği şu dünyada

Yağmur altında
Ağlıyor sessizce
Tek isteği bir aile, bir ev
Daha binlercesi var böyle

AYFER CENGİZ

KÖYÜM

Ne güzelsin benim köyüm.
Her şeyinle çok güzel,
Canım kadar severim
Senin güzel yazını
Fındık dalları yeşerince gel
Armut, kiraz, pancar olunca gel
O zaman gör köyümü.
Elektriği yoktur, öğretmeni yok.
Sınıgı yok ki okulu olsun.
Akşam olunca ışıran ay
Pancar çorbasının üzerine çay
Bir bakmışsın ki tarlada halk
Bir bakmışsın ki bahçede
Bir bakmışsın ki odunu iplemiş
Güneşin bağrında yanıyor
Ağlamasıyla gülücükleri karış.
Daha ne söyleyeyim ben sana
İşte böyledir,
Böyledir senin öykün.

MEHMET DURKAYA

TÜM YILLAR

Ne getirdi bize söyle
Nasıl gelip geçti böyle
Olan biten zenginlere
Bu ne biçim çocuk yılı

Çocuklar "gelecek" diye
Hep ninni söylendi bize
Fakir unutuldu yine
Bu ne biçim çocuk yılı

Türkiye'de ne yapıldı
Dansdan başka ne edildi
Birkaç yazı, birkaç film
Bu ne biçim çocuk yılı

Ben bir Doğu çocuğuyum
Aşk değil iş yorgunuyum
Sizden ilgi bekliyorum
Bu ne biçim çocuk yılı

İsmim Ali, şanım Deli
Biz deliyiz onlar Veli
Velilere ne demeli:
"Bu ne biçim çocuk yılı."

ALİ ÖZKELEŞ

OKURDAN OKURA

BARIŞ

Barış olsa ne güzel
Savaşsız bir dünyada
Milletler kavga etmese
Birbirini ayırt etmese

Hiç kavga etmesek
Barış içinde yaşasak
Dünyaya barışı duyursak
Bu güzel dünyada yaşasak.

ENGİN ÇAMURDAN

ANKARA

Havası kötü
İnsanları çok
Mağazaları fazla,
Yakıtı az.
Tüm kötülük ve güzellikleriyle
Şirin Ankara

KIVAÇ TORUN

KARAKUŞ

Ben bir yavru kuşum,
Ben vatanımda mutluyum,
Anam beni sever, besler,
Dostlarımla mutluyum ben.

Sonbahar gelince mutsuzum,
Sıcak ülkelere göçerim,
Vatanımdan uzaklaşırım,
Kırık hayallerle giderik.

Vatanımda dostlarım vardır,
Onlar benim dostlarımdırlar,
Yaz olunca vatanımda
Mutlu hayallerle dönerim.

ALP TEKİN YOLA

OKURDAN OKURA

KELEBEK

Benim adım kelebektir.
İşim gücüm hep gezmektir,
Gören imrenir bana,
O güzelim yuvama.

Benim yuvam kırlardır.
Yemyeşil çayırlardır.
Severim oynamayı
Dolaşırım kırları.

İşte benim günlerim
Böyle, kırlarda geçer
Koleksiyoncular beni seçer
Beğenmeyen vazgeçer.

Gökyüzünü çok severim
O bulutlara imrenirim
Ben de onlar gibi
Bembeyaz olmak isterim.

Yağmur yağdığında
Şimşek çaktığında
Etraf karardığında
..... Hiç sormayın,
Neler gelir başıma.

Çocuklarla eğlenirim
Bazan da çok öfkelenirim
Beni kovaladıklarında
Hemen uçar giderim.

Benim öyküyü
Benim öyküm bu kadar
Siz de yazın görelim,
Hep birlikte oturup
Türküler söyleyelim.

MARGRİT MORİPEK

Resim: ÖZGÜR ULUS GÜLER

FIKRALAR

YARDIMIN BÖYLESİ

Recep, sokaktan seslendi. Hasan pencereyi açtı. Recep:

— Gelsene bize oynayalım, diye seslendi.

Hasan:

— Olmaz, diye cevap verdi. Matematik problemlerimi yapması için babama yardım ediyorum.

UÇMAKTAN BIKAN ÇOCUK

Ne zaman tavuk yiyecek olsalar, babası tavuğun kanat kısımlarını koparıp en küçük oğluna uzatır:

— Tavuğun kanat kısımlarını yiyen çocukbir gün uçar, diye parçaları küçük oğluna verir.

O gün de tavuk yenecekti. Küçük çocuk atılıp tavuğun budunu kopardı.

Babasının kaşları çatıldı:

— Ne yapıyorsun, diye bağırdı.

Çocuk:

— Artık uçmaktan bıktım baba. Hem ben yürümeyi daha çok severim.

BENİ SAKIN SÖYLEME

Bir öğrenci, uzun zaman ders aldığı İngilizce öğretmenine veda ediyordu. Ayrılırken:

— Zahmetinize teşekkür ederim, dedi, size bir hizmette bulunabilirsem çok memnun olurum.

Öğretmen, gayet ciddî:

— Bulunabilirsin, diye cevap verdi. Sakın benden ders aldığını kimselere söyleme.

YENİ KARDEŞLER

Çok yaramaz üç kardeştiler. Ev halkı onların yaramazlıklarıyla başa çıkamıyordu. Bir gün anneleri:

— Çok uslu ve terbiyeli üç çocuğumun olmasını isterdim, diye göğüs geçirdi.

Yaramazların en büyüğü:

— Yaşasın! diye bağırdı, demek yakında altı kardeş olacağız.

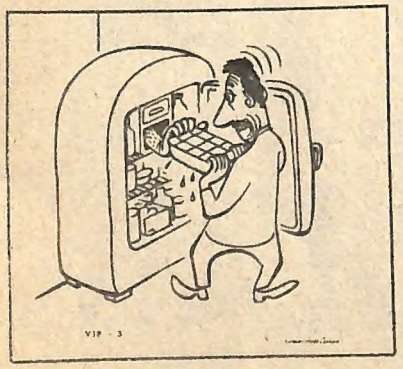

YAZISIZ

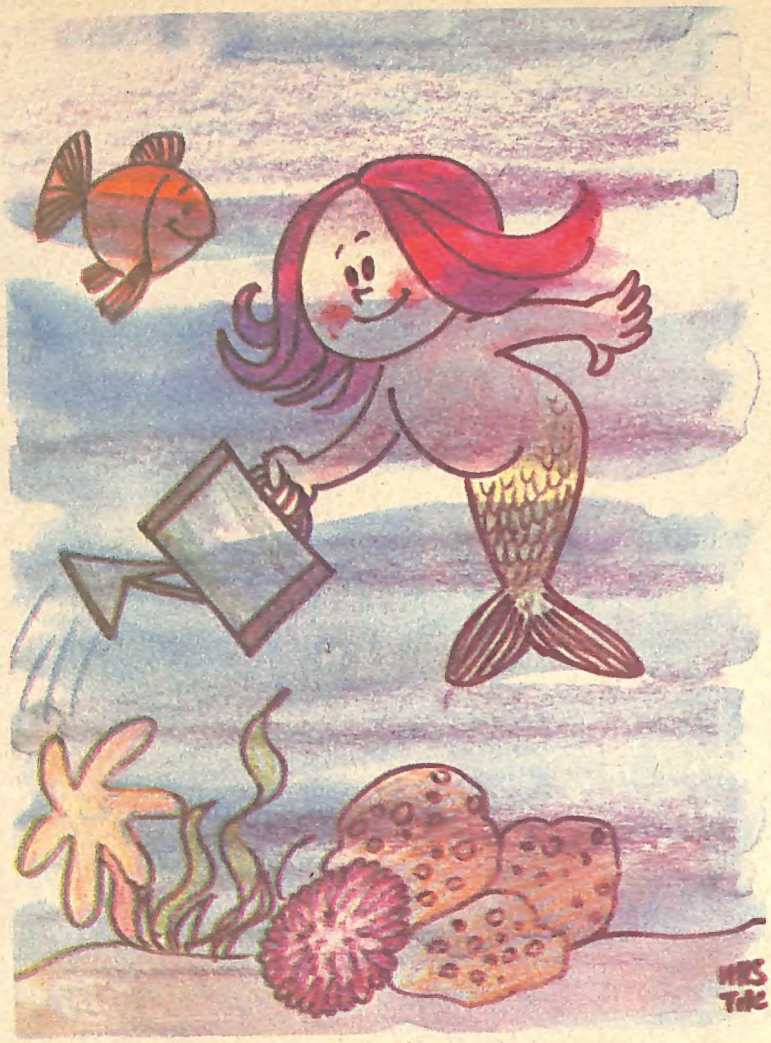

YAZISIZ

BEBEĞİN KOLU İŞLİYOR

Küçük Ali'nin bir kardeşi dünyaya gelmişti. Ali o zamana dek yeni doğmuş bir bebek hiç görmemişti. Önce uyuyan, hareketsiz yavruya baktı. Neden sonra, bebek, uykusundan kolunu oynatınca, Ali yaygarayı bastı:

— Anneee. Gel bak, bebek işliyor!

TUVALET DE BİZİMLE GELİYOR

Trenle yolculuk ediyorlardı. Çocuğun çişi gelince babası onu tuvalete götürdü. Kompartmandaki yerlerine döndüklerinde daha küçük kardeşi de tuvalete gitmek istediği için, gözlerini kocaman kocaman açmıştı. Çocuk:

— Merak etme kardeşim, dedi, tuvalet de bizimle birlikte geliyor.

DİNLEMİYOR

Öğretmen kızgınlıkla söylendi:

— Sana ödevini mürekkeple yaz diyorum, sen yine kurşun kalemle yazıyorsun.

Çocuk boynunu büktü:

— Ne yapayım öğretmenim. Babama söyledim, dinlemiyor.

YAŞ GÜNÜ

Yaş günüylü. Amcası yeğenine:

— Bu yıl bir yaş daha aldın Ayşe, artık gelecek yıl okula başlarsın.

Ayşe güldü:

— Sanmam, dedi.

Amcası şaştı:

— İyi ama yedi yaşına girdin!..

Ayşe bilgiç bilgiç kafasını salladı:

— Ondan değil, dedi, beni okul kılığına sokmak annemin işine gelmez.

Ancası yüzünü buruşturdu:

— Neden, diye sordu.

— Sonra otobüste, bana bilet almamak için nasıl, "Daha dört yaşında" diyecek?..

Hey çocuklar! Eti Puf çıktı.

Tadı bambaşka, içi yumuşacık, üstü çikolata.

Nefis Eti Puf'ları şimdi,tekli ve altılı paketlerde,bütün bakkallar ve marketlerde bulabilirsiniz.

Eti Puf bir ETİ Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. ürünüdür

ETİ PUF

Paris McCann

Pamukbank Çocuk Sineması mart ayında tam 159 gösteri yapıyor!

Müzik, kahkaha, bilgi dolu filimler...
61 merkezde. 66 sinemada. 159 gösteri.
Koşun. Ücretsiz davetiyelerinizi
Pamukbank Şubelerinden alın.

Gene PAMUKBANK "iyi bankadır"

Pamukbank Çocuk Sineması Mart/1980 programı

İLİ-İLÇESİ	SİNEMA	GÖSTERİ TARİHLERİ
İstanbul		
Suadiye	ATLANTİK	1, 8, 15, 22, 29
Kadıköy	SÜREYYA	2, 9, 16, 23, 30
Şişli	GAZİ	1, 8, 15, 22, 29
Bakırköy	SİNEMA 74	2, 9, 16, 23, 30
Aksaray	YILDIZ	1, 8, 15, 22, 29
İzmir		
Gültepe	ÜLKÜ	1, 8, 15, 22, 29
Alsancak	İZMİR	2, 9, 16, 23, 30
Ankara		
Kavaklıdere	AKÜN	2, 9, 16, 23, 30
Adana		
Atatürk Cad.	ARI	1, 8, 15, 22, 29
Tekirdağ		1, 2,
Uzunköprü		8, 9,
Keşan		15, 16,
Silivri		22, 23,
Gebze		1, 2,
İzmit		8, 9,
Adapazarı		15, 16,
Hendek		22, 23,
Düzce		29, 30
Zonguldak		1, 2,
Karabük		1, 2,
Çorum		8, 9,
Çankırı		15, 16,
Samsun		22, 23,
Ordu		29, 30
Erzurum		1, 2,
Trabzon		8, 9,
Rize		15, 16,
Kars		22, 23,
Elazığ		29, 30
Mardin		1, 2,
Urfa		8, 9,
Gaziantep		15, 16,
Kahramanmaraş		22, 23,
Antakya		29, 30
Osmaniye		29, 30
İmamoğlu		1, 2,
Kozan		8, 9,
Tarsus		15, 16,
Mersin		22, 23,
Erdemli		29, 30
Nevşehir		1, 2,
Kırsehir		8, 9,
Kırıkkale		15, 16,
Konya		22, 23,
Sarayönü		29, 30
Alanya		15, 16,
Seydişehir		22, 23,
Akşehir		29, 30
Serik		1, 2,
Antalya		8, 9,
Isparta		15, 16,
Burdur		22, 23,
Eskişehir		29, 30
Uşak		1, 2,
Denizli		8, 9,
Nazilli		15, 16,
Aydın		22, 23,
Söke		29, 30
Tire		1, 2,
Ödemiş		8, 9,
Salihli		15, 16,
Turgutlu		22, 23,
Manisa		29, 30
Bursa		1, 2,
Yalova		8, 9,
İnegöl		15, 16,